Жыві, Беларусь!

Народная газета

Орган Вярхоўнага Савета Беларускай ССР

№ 112 (125) 12 чэрвеня 1991 г. Серада. ВЫДАЕЦЦА З КАСТРЫЧНІКА 1990 ГОДА НА БЕЛАРУСКАЙ І РУСКАЙ МОВАХ.

Кошт: у розніцу — 10 кап. падпісны — 3 кап.

Факты Аргументы Комментарии Суждения

Попались...

(А. Диско). **Гродненскими чекистами была выявлена группа лиц — жителей Гродно и Минска, — намеревавшихся переместить через границу контрабанду в крупных размерах.**

При помощи пограничной и таможенной служб контрабандисты были задержаны с поличным на контрольно-пропускном пункте «Брузги» при попытке вывезти за границу хозяйственных товаров на сумму около 35 тысяч рублей в специально оборудованных тайниках в автомобилях.

Кто — на новенькое?

(«Мегаполис — Экспресс»)
В многочисленных коммерческих магазинах Тбилиси цены — просто запредельные. Но вот недавно на ценниках одной комиссионки вместо уже примелькавшихся глазу хвостатых нулей появилось нечто новенькое.

Так, ценник на женские сапожки «хамелеон» гласил: «Меняю на однокомнатную квартиру». И в этом же магазине туфли с бриллиантовой пряжкой шли за... трехкомнатную. Выбор за покупателем: или ноги обуты, или крыша над головой.

Маленький реванш

ВАРШАВА (Соб. инф.). **В бывшей резиденции ЦК ПОРП в Варшаве начала действовать биржа ценных бумаг.**

Министр Януш Левандовский назвал это довольно незначительное событие «историческим реваншем за коммунизм». Официальное открытие биржи состоится в июне.

Выкинули номер

По улицам Самары разъезжают автомобили без номеров. Несмотря на это вопиющее нарушение, гаишники не думают останавливать и штрафовать. У автоинспекции нет больше номерных знаков для частных машин.

С декабря прошлого года в Самарскую область не поступило ни одной таблички с номерами. Делают их зэки в одном из соответствующих учреждений в Рязанской области. Начальство этой зоны объясняет срывы поставок номеров тем, что колония уже длительное время не получает металл и краску для их производства.

...И время от нас отставало

МОСКВА (Инфоновости). **Как сообщил член координационного совета «Демократической России», участники этого движения уже рассматривают в частном порядке возможные кандидатуры на пост Президента СССР.**

В обсуждаемом списке всего три человека: Б. Ельцин, А. Собчак и Ю. Афанасьев. Неизвестно пока, правда, мнение на этот счет самих потенциальных претендентов.

Дапамога з берагоў Альбіёна

МІНСК (І. Сямёнаў). **У Мінску пабывала старшыня аддзялення англійскай грамадскай арганізацыі «Кампанія за ядзернае раззбраенне» доктар Мэры Блэнэн. Яна ўжо некалькі гадоў супрацоўнічае з Беларускім камітэтам абароны міру.**

Мінулай восенню з групай урачоў, вучоных і выкладчыкаў універсітэта яна наведала Гомельскую і Магілёўскую вобласці. І вось цяпер прывезла вынікі даследаванняў англійскіх спецыялістаў. Адбылася сустрэча ў Міністэрстве аховы здароўя БССР з удзелам беларускіх вучоных. Усе сышліся на думцы, што вывады і рэкамендацыі англічан карысныя. Спадабалася іх ідэя аб арганізацыі ў Мінску з дапамогай брытанскіх грамадскіх і рэлігійных арганізацый Цэнтра міласэрнасці па догляду за хворымі людзьмі. У англічан у гэтай справе ёсць добры вопыт. Абмеркавана пытанне аб стажыроўцы нашых спецыялістаў у Англіі, аб пастаўцы ў Беларусь неабходных прыбораў і лекаў.

ЗАВТРА ОЖИДАЕТСЯ СВЕТЛОЕ БУДУЩЕЕ!..

ПРОГНОЗ ПОГОДЫ

Рисунок Олега ПОПОВА.

Любишь кататься?..

МОСКВА (Инфоновости). **«Российским депутатам предоставлены 173 квартиры в типовом панельном доме только на время депутатства. Продано за наличный расчет 322 автомашины (содержание служебных машин обошлось бы в 8—10 раз дороже).**

За 4 месяца 1991 года народные депутаты России совершили 44 поездки за рубеж. В них участвовало более 100 человек. 30 процентов поездок не входили в компетенцию Верховного Совета. 60—70 процентов поездок совершается по личным приглашениям и оплачивается не из бюджета Верховного Совета РСФСР. Сейчас завершается разработка плана поездок за границу на вторую половину 1991 года. Внеплановые поездки — в исключительных случаях», — сказал в интервью газете «Правда» Б. Ельцин.

«Будем жестко ограничивать наиболее активных в этом вопросе депутатов», — подчеркнул Борис Ельцин, отметив, что все вопросы привилегий депутатов он старается держать под контролем.

Дежурили Ирина ДЕРГАЧ и Алесь СВЕТЛАНИЧ.
«ГОРЯЧИЙ ТЕЛЕФОН» РАБОТАЕТ ЕЖЕДНЕВНО С 9 ДО 11 ЧАСОВ. ТЕЛ. 32-24-02.

Происшествия

Самозванец на постаменте

В прошлый понедельник вечером на площади Ленина произошло нечто из ряда вон выходящее. Прохожие и чиновники из Дома правительства были ошарашены: на памятник Владимиру Ильичу взобрался человек, обнаженный по пояс, устроился у ног скульптуры и стал возбужденно кричать. Площадь в последнее время видела многое, но такого в ее богатой истории еще не было.

Очередная сенсация? Да, как любят выражаться противники обновляющейся прессы, еще один жареный факт. Но мимо него мы пройти не вправе. Это факт нашей жизни.

Полуобнаженный человек на памятнике сразу же привлек внимание работников милиции разных рангов вплоть до заместителя министра внутренних дел.

Процитировать дословно речь возмутителя спокойствия нет возможности. Она в значительной части состояла из бранных слов, адресованных милиции.

Человек не только кричал, он весьма рискованно передвигался по постаменту (а высота у него приличная), сползая на самый краешек. Те, кто не переносит острых ощущений, отворачивали головы. Хотелось что-то делать. Но что? Милиция выжидала, а у памятника разгорелся диспут.

Двое молодых мужчин, распалившись, стремились заразить своим негодованием других. Смысл его в том, что это милиция доводит людей до отчаяния, заставляет, как этого несчастного, идти на крайние, вызывающие шаги, чтобы привлечь к своим бедам внимание. Как всегда в таких случаях, приводились примеры, да я сам, мол, своими глазами видел, как милиционеры отдубасили пьяного, как резиновыми палками «воспитывали» подростка...

Хотелось спросить: почему же, уважаемые ораторы, обличаете всю милицию огульно? И вообще: неужели же в каждом конкретном случае обиженному лезть на памятник?

Вокруг постамента металась, как можно было догадаться, мать нарушителя спокойствия. Губами, перекошенными от горя, она то шептала, то кричала: «Слезай! А то опять попадет».

Человек с верхней плоскости постамента заскользил вниз, ухватившись за барельефное изображение. «Сорвется!» — забеспокоились люди. Несколько мужчин ринулись, чтобы подставить руки, не дать разбиться человеку. Но помощь не понадобилась. Неизвестный благополучно спрыгнул.

Работники милиции подхватили нарушителя, пытаясь отвести в машину. Но тут в сына вцепилась мать, зашумели мужики из небольшой толпы. В происходящее вмешался народный депутат Евгений Новиков. И милиция отпустила задержанного. Его увела домой мать.

Дежурный по подразделению, охраняющему Дом правительства, сообщил, что личность человека, взобравшегося на памятник, установлена. Это Василий Кривощекий, 1962 года рождения, четырежды судимый. 13 лет провел в заключении. После освобождения в январе нынешнего года не работает.

Минувшую ночь Кривощекий провел дома, но объяснение с милицией по поводу инцидента еще предстоит...

Факт для потехи обывателей забавный, но не стоит над ним потешаться. Перед нами еще одна изломанная судьба. И еще одно проявление озлобленности по отношению к милиции. Неужели без нее наша жизнь была бы спокойнее? Нет, конечно. Цивилизованным же нормам протеста мы пока не научились...

Андрей НИКОЛЬСКИЙ.
г. Минск.

На сесіі Вярхоўнага Савета БССР

Маладым усюды дарога?

У народзе кажуць: «Паміраць сабраўся, а жыта сей». Гэта значыць дбай пра будучы ўраджай. А як жа мы, людзі, дбаем пра нашу змену, нашу будучыню, нашых дзяцей і ўнукаў! Якімі яны вырастуць, як мы іх выхаваем веды якія дадзім, на які шлях накіруем!

Прама ці ўскосна гэтыя пытанні гучалі на сесіі ў пятніцу і ў аўторак пры абмеркаванні праектаў Законаў «Аб адукацыі» і «Аб моладзі».

Ва ўступным слове былы міністр, а цяпер намеснік Старшыні Саўміна Міхаіл Дзямчук зазначыў, што праект — гэта пэўнае асэнсаванне таго, што на працягу некалькіх апошніх гадоў робіцца ў сферы адукацыі і знайшло падтрымку ў настаўнікаў, навучэнцаў, бацькоў, грамадскасці. У праекце замацаваны адзін з прынцыпаў нашага суверэнітэту — стварэнне ўласнай і незалежнай нацыянальнай сістэмы адукацыі. Гэта значыць такой, якая мае свой уласны твар і разам з тым адлюстроўвае лепшыя ўзоры адукацыйных сістэм свету.

Мы многа страцілі ад таго, што ў пэўны час недаацанілі значэнне адукацыі, што яе, як і культуру, пасадзілі на астаткавы прынцып фінансавання ды і крыўдзілі наогул. Таму ў праекце закладзена лічба ў дзесяць працэнтаў ад бюджэту рэспублікі на гэтыя патрэбы.

Пры абмеркаванні праекта вострыя спрэчкі выклікаў 12-ы артыкул, дзе ідзе гаворка пра адукацыю і палітычную дзейнасць. Паводле яго, у дзяржаўных установах адукацыі і выхавання ўсіх тыпаў не дапускаецца стварэнне і дзейнасць структур палітычных партый і палітычных аб'яднанняў, якія маюць фіксаваныя членства і статут. Не дапускаецца фінансаванне з дзяржаўнага бюджэту дзейнасці дзіцячых арганізацый, створаных на аснове праграмных і статутных дакументаў пэўных палітычных партый і палітычных аб'яднанняў. Навучальныя планы і праграмы дысцыплін, якія асвятляюць у той ці іншай ступені дзейнасць або ідэалогію палітычных партый і палітычных аб'яднанняў, не могуць вызначаць сярод іх прыярытэты і, адлюстроўваючы навучальны матэрыял, грунтуюцца на плюралізме і павазе да палітычных перакананняў любых дазволеных законам аб'яднанняў грамадзян.

Частка дэпутатаў выказвалася, што гэты артыкул можа ўвогуле прывесці да забароны на прафесію, што яго трэба выключыць. Другія зазначалі, што нідзе не існуе дэпалітызаванай адукацыі, што ў артыкуле закладзены дыскрымінацыйныя меры ў адносінах да правоў чалавека.

Думаецца, сутнасць усіх гэтых спрэчак трапна ахарактарызаваў Станіслаў Шушкевіч, зазначыўшы, што «так змагацца за камуністычную «стэрыльнасць» проста не належыць камуністам, якія маюць уладу. А пайменнае галасаванне пакажа, каму больш дарагая камуністычнасць, чым адукацыя нашай моладзі».

Праект закона прыняты ў першым чытанні. Думаецца, што другое чытанне будзе нялёгкім, бо спрэчкі вакол 12-га артыкула будуць працягвацца.

***

Учарашняе ранішняе пасяджэнне пачалося з абмеркавання праекта Закона «Аб дзяржаўнай маладзёжнай палітыцы ў Беларускай ССР». Праект падрыхтаваны творчым калектывам супрацоўнікаў Інстытута філасофіі і права АН БССР, рабочымі групамі Камісіі па справах моладзі.

Старшыня Камісіі Валерый Курдзюкоў зазначыў, што ў бліжэйшыя гады маладое пакаленне будзе складаць аснову эканамічнага, палітычнага і культурнага жыцця рэспублікі. Моладзь у нашым грамадстве — гэта значная сацыяльная група. Яна складае прыкладна трэць працуючых. Каля 30 працэнтаў насельніцтва — грамадзяне ад 14 да 30 гадоў. І жывецца ім сёння вельмі няпроста: у многіх — нізкія заробкі, няма свайго жылля. За апошнія гады ў рэспубліцы рэзка знізіўся інтэлектуальны патэнцыял грамадства. Сучасны ўзровень народнай адукацыі, слабая вучэбна-матэрыяльная база не дазваляюць рыхтаваць маладых спецыялістаў сусветнага ўзроўню.

Таму праекты законаў аб адукацыі і моладзі цесна звязаныя, скіраваныя ў заўтрашні дзень. Але, як зазначыў дэпутат Аляксандр Вярцінскі, рэаліі сённяшняга дня вымагаюць актыўных і канкрэтных мер.

***

Безумоўна, ключавым пытаннем дня было абмеркаванне праекта Саюзнага дагавора. З дакладам выступіў намеснік Старшыні Вярхоўнага Савета Васіль Шаладонаў. Ён падкрэсліў, што прадстаўлены праект дапрацаваны з улікам абмеркавання ў маі і чэрвені членамі падрыхтоўчага камітэта, што па многіх спрэчных пытаннях дасягнуты кампрамісы і пагадненні. Да падпісання дагавора трэба падысці з улікам усіх меркаванняў, прапаноў, каб найпаўней адлюстраваць думку беларускага народа.

Іван ІЛЬЧЭНКА.

На шляху да новай Канстытуцыі

Спяшайся паціху

Яшчэ адзін крок насустрач новай Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь быў зроблены на чарговым пасяджэнні Канстытуцыйнай камісіі, якое вёў Старшыня Вярхоўнага Савета БССР Мікалай Дземянцей. Так, гэта не памылка. Менавіта Рэспублікі Беларусь.

З такой назвай пасля кароткіх спрэчак пагадзіліся прысутныя.

Спяшайся паціху ці лепш сем разоў адмерай — менавіта пад такім лейтматывам праходзіла абмеркаванне раздзелаў «Асновы канстытуцыйнага ладу» і «Асоба, грамадства, дзяржава».

Асабліва гэта датычылася 19-га артыкула, дзе гаворыцца пра сімвалы рэспублікі.

Прафесар БДУ імя Леніна Іосіф Юхо зазначыў, што ў праекце Канстытуцыі вельмі слаба адлюстраваны нацыянальны характар, не ўключаны гістарычныя рэаліі. Яго канкрэтная прапанова заключалася ў тым, што ў новай Канстытуцыі павінна быць запісана: дзяржаўным гербам рэспублікі з'яўляецца Пагоня з падрабязным яго апісаннем, а дзяржаўным сцягам — бел-чырвона-белы.

Ніхто нацыянальных сімвалаў не адмаўляе і не забараняе, — зазначыў Мікалай Дземянцей. Але ці варта паспешліва і адназначна, не параіўшыся з народам, узводзіць іх у ранг дзяржаўных?

У праекце, і з гэтым пагадзілася большасць, канкрэтна і ёміста дадзена азначэнне, што «Рэспубліка Беларусь — суверэнная дзяржава — валодае паўнатой дзяржаўнай улады на сваёй тэрыторыі, самастойна праводзіць унутраную і знешнюю палітыку». Дзяржава прызнае асобу, яе жыццё, гонар, правы і свабоды вышэйшай каштоўнасцю. Але грамадзянін таксама адказны перад дзяржавай за няўхільнае выкананне абавязкаў, ускладзеных Канстытуцыяй.

Думаецца, новым і важным з'яўляецца артыкул, дзе вызначаюцца адносіны асобы да рэлігіі, веравызнання, яе ўдзелу ў адпраўленні рэлігійных культаў, рытуалаў, абрадаў, вучэнняў.

Не менш важным з'яўляецца і 32-гі артыкул, дзе сцвярджаецца, што кожнаму гарантуецца права на свабоду перакананняў, свабоднае выказванне іх. Ніхто не можа быць прымушаным у выяўленні сваіх перакананняў. Тут жа сказана, што цэнзура ў сродках масавай інфармацыі не дапускаецца, як і манапалізацыя сродкаў масавай інфармацыі дзяржавай, грамадскімі аб'яднаннямі, іншымі групамі ці асобамі.

А вось артыкул, у якім гаворыцца пра гарантыі свабоды сходаў, мітынгаў, вулічных шэсцяў і дэманстрацый, выклікаў розныя меркаванні. Сутнасць іх у тым, што толькі з паведамлення ці з паведамлення і дазволу ўлад можна праводзіць гэтыя акцыі. Выказвалася перасцярога, што ў гэты час могуць парушацца правы і свабоды іншых грамадзян.

Аргументы, мякка кажучы, гучалі знаёмыя, з арсеналу тых часоў, калі мы хадзілі строга «ва фрунт» і ў адпаведныя дні года.

І яшчэ хочацца заўважыць, што некаторыя артыкулы праекта пакуль што нагадваюць падрабязныя інструкцыі. Безумоўна, у асноўным Законе гэта непрымальна. Канстытуцыя ствараецца не на адзін дзень і год, таму нейкія часовыя з'явы, складанасці і супярэчнасці не павінны накладваць на яе адбітак.

Таксама дасягнута згода, каб працаваць больш канструктыўна і вынікова. Таму мяркуецца праводзіць такія пасяджэнні сістэматычна, па панядзелках.

Ёсць паразуменне — і ўжо гэта добра.

Іван РУБІН.

ПАСТАНОВА
Вярхоўнага Савета Беларускай ССР

Аб выбранні т. Ярмоленкава Ф. Ф. членам Мінскага абласнога суда і т. Басава М. П. членам Мінскага гарадскога суда

Вярхоўны Савет Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі **пастанаўляе:**

Выбраць
ЯРМОЛЕНКАВА Фёдара Фёдаравіча — членам Мінскага абласнога суда.
БАСАВА Міхаіла Пятровіча — членам Мінскага гарадскога суда.

Старшыня Вярхоўнага Савета Беларускай ССР
М. ДЗЕМЯНЦЕЙ.
7 чэрвеня 1991 года,
гор. Мінск.

Да нашых чытачоў!

Сёння чытачы «Народнай газеты» атрымліваюць чарговы ўкладыш з афіцыйнымі матэрыяламі.

У самым пачатку мы абяцалі, што такія дадаткі будуць бясплатнымі. Так яно і ёсць. Якія б цяжкасці ні мела «Народная газета», у тым ліку і матэрыяльныя, слова сваё перад чытачамі мы стрымаем.

Тэма дня

Голад—не цётка

Дзякуй Богу, беларускія парламентарыі гэта, нарэшце, зразумелі і актыўна прынялі ўдзел у абмеркаванні заканадаўчых актаў аб прыярытэтным развіцці вёскі.

Што ж, голад не цётка нават для дэпутатаў. І, кажучы шчыра, гэтае разуменне добра чытаецца і ў прынятым нядаўна імі законе, які «каштуе» больш за 4,5 мільярда рублёў.

Вялікія грошы. Але надзея, што яны выцягнуць беларускую сельскую гаспадарку з таго эканамічна-фінансавага балота, у якое яна паступова коціцца, можа быць толькі ў тым выпадку, калі цэны на сельскую прадукцыю і «гарадскую» будуць эквівалентнымі, — падкрэсліў старшыня аграрнай камісіі беларускага парламента У. Гаркун на прэс-канферэнцыі, якая адбылася днямі з нагоды важнасці і актуальнасці прынятых парламентам дакументаў.

Акрамя яго, на пытанні журналістаў адказвалі народны дэпутат І. Макарэвіч, старшыня пухавіцкага калгаса «Барацьба», і старшыня Камітэта па зямельнай рэформе М. Русы.

Калі коратка падсумаваць сказанае ўсімі, то галоўную думку можна выказаць так: не трэба спяшацца рушыць калгасна-саўгасны лад (які зараз усё-такі корміць народ), не стварыўшы новую сістэму гаспадарання ў сельскай гаспадарцы. А гэта справа доўгая і цяжкая, таму цягнуць гэты воз трэба імкнуцца ўсім разам: калгасам, саўгасам, фермерам...

Шмат пытанняў было наконт зямлі, увогуле — зямельнай рэформы. Хоць цяжкасцей у гэтай справе многа, але ж рэформа ідзе і будзе ісці яшчэ шпарчэй у далейшым, — даводзілі кампетэнтныя таварышы прысутным. І словы свае падмацоўвалі канкрэтнымі лічбамі, не верыць якім было нельга.

Адным словам, справа пакрысе рухаецца. Зараз галоўнае зноў « не забыць» нам усім, што трэцяя частка насельніцтва Беларусі жыве на вёсцы, а калі лічыць сялянскіх сыноў ды дачок у гарадах, то й пабольш людзей « ад зямлі». А значыць, ігнараваць важнасць у нашым жыцці «сельскага пытання» больш нельга — дойдзем да голаду.

Было прыемна бачыць, што гэтыя простыя ісціны добра разумеліся і «гаспадарамі» прэс-канферэнцыі, і іх гасцямі, мяркуючы па пытаннях. Так што, ў эканамічных пытаннях быў поўны кансенсус з абодвух бакоў.

А вось калі дайшлі да палітыкі, то тут прыкметна «закульгалі». Не ўсім прысутным чамусьці моцна падабаецца Беларуская сялянская партыя і яе лідэры. Справа дайшла да выказванняў наконт іх сацыяльнага паходжання: маўляў, няма сярод іх сялян...

Цікавая думка. Але ж гэта як паглядзець. Бо й сам Ленін, як вядома, молатам па накавальні штодзённа не біў, але ж, тым не менш, з'яўляўся правадыром «партыі рабочага класа». Я ж, добра ведаючы многіх з кіраўніцтва Беларускай сялянскай партыі, мушу ўсё ж сказаць, што яны гэткія ж сялянскія сыны, як і большасць прысутных на прэс-канферэнцыі.

Вышэйпазначаны інцыдэнт быў нязначным, але ж у ім, як у кроплі вады, адлюстравалася наша бурлівае перабудаванае жыццё: не можам мы па-ранейшаму даць рады сваім палітычным густам у пытаннях, якія патрабуюць цвярозасці роздуму, агульнай згоды і павагі да аб'ектыўных эканамічных законаў, а таксама — да апанентаў.

Што ж, будзем усяму гэтаму і далей патроху вучыцца. Тым больш, што заканадаўчыя акты па аграпрамысловых праблемах беларускія парламентарыі прынялі на сённяшні дзень добрыя. Зараз клопат пра тое, каб яны запрацавалі на поўную сваю моц. Будзем жа гэтага не толькі чакаць, але і рабіць усё магчымае дзеля добрай справы.

Павел СТАСЕВІЧ,
аглядальнік «Народнай газеты» па аграрных пытаннях.

Трывожна!

НЕ КОЖНЫ РЫЗЫКНЕ ШУКАЦЬ ШЧАСЦЯ НА УРАЛЕ

Аглядальнік «Народнай газеты» пабываў напярэдадні выбараў прэзідэнта Расіі ў Чалябінску. Што ён убачыў і пачуў?

Словы, вынесеныя ў загаловак, адносяцца не толькі да кандыдатаў у прэзідэнты Расіі (як вядома, Мікалай Рыжкоў даехаў толькі да Уфы, а з Урала на сустрэчу з ім памчаліся першыя сакратары райкамаў КПСС і іншыя кіраўнікі; Вадзім Бакацін палічыў за лепшае нават не падбіраць davераных асоб на Урале), але і да кожнага чалавека, які задумаецца перад картай нашай краіны, куды б паехаць, дзе ўладкавацца. Урал —дзіва дзіўнае, цуда з цудаў на нашай планеце, ператвораны ў месца пачварнае, ім ужо можна палохаць не толькі дзяцей, але і дарослых.

Мне гаварылі: калі едзеш у Чалябінск, прыхапі з сабой харчоў, і не сёе-тое, а пабольш. Недахопам ежы, здаецца, у нашай краіне ўжо нікога не здзівіш, але тое, як Савецкі Саюз корміць сваіх кавалёў (будзем умоўна называць так тых, хто з Чалябінска адпраўляе ва ўсе бакі краіны пятую частку труб вялікіх дыяметраў, адну трэць ферасплаваў і шарыкападшыпнікавай сталі, звыш 60 працэнтаў нержавейкі і шмат іншых вырабаў з металу), не можа не ўразіць. Звычайнай з'явай становіцца адсутнасць у крамах хлеба, ёсць такія людзі, што з лістапада мінулага года не могуць атрымаць па картках мяса (300 грамаў на чалавека ў месяц, дзе ўжо там да аптымальных медыцынскіх норм!), масла. Запалкі і тыя сталі прадавацца толькі па картках... Такое тут жыццё.

Дастаткова праехаць побач з металургічным камбінатам, каб уявіць, што такое пекла на зямлі. Клубы дыму розных адценняў ірвуцца з комінаў вялікіх і маленькіх. Неба ўжо не можа прымаць сотні тысяч тон гэтай атруты, і яна ядавітымі хмарамі распаўзаецца па зямлі, насычае і без таго беднае кіслародам паветра самымі рознымі пахамі і колерамі. «Гэта яшчэ шчасце,— казалі мясцовыя жыхары,— што сёння няма выкідаў. Калі б яны былі, тады хоць кладзіся і плач...» Да плачу справа не дайшла, але да слёз было недалёка. Увесь тыдзень мучыў кашаль, але мне што, я прыехаў і паехаў, а сорак працэнтаў падлеткаў Металургічнага раёна Чалябінска афіцыйна прызнаны хранічна хворымі, семдзесят працэнтаў дзяцей дашкольнага ўзросту пакутуюць на розныя захворванні скуры.

Гэта дзеці. А дарослыя хіба лепш? А пенсіянеры? Іван Андрэевіч Малышкін, ветэран вайны і працы, з якім я пазнаёміўся на вуліцы, звыкла крыў матам усё і ўсіх, апраўдаючы пра сваё жыццё. У Арэнбургу, скардзіўся ён, людзі жывуць лепш. Там такім ваякам, як я, сядытады выдаюць масла, мяса, а ў нашым магазіне «Ветэран» частуюць малаком, кефірам ды дарагімі кансервамі «ласось», ды яшчэ гарэлкі для ветэранаў хоць заліся, яна аж у галаве ўжо плёхаецца.

— А як Вы думаеце, Іван Андрэевіч, што-небудзь зменіцца пасля выбараў прэзідэнта Расіі?— пытаюся ў старога чалавека.

— Ды пайшлі яны ўсе...,— Малышкін, які ваяваў на двух франтах, працаваў бетоншчыкам, не хаваў сваёй злосці на бязладнасць жыцця, і для кожнага з прэтэндэнтаў у яго не было ніводнага больш-менш нармальнага слова. Мы гутарылі з ім на цэнтральнай вуліцы Сацыялістычнага гарадка (так назвалі жылы пасёлак ме-

(Заканчэнне на 5-й стар.).

НАРОДНАЯ ГАЗЕТА

Спадчына

...І зайграе свята

Традыцыйнае свята «Браслаўскія заранкі» сабрала ў райцэнтры аматараў і прыхільнікаў фальклору не толькі з Браслаўскага раёна, але і гасцей з суседніх рэспублік Латвіі і Літвы, шматлікіх турыстаў.

У лесапарку «Леснічоўка» гучалі песні аматарскіх песенных калектываў азёрнага краю, працавалі розныя атракцыёны, бяспройгрышная латарэя давала ўсім роўны шанц атрымаць памятны сувенір. А знаўцы мастацтва народных майстроў маглі набыць арыгінальныя вырабы рэзчыкаў, ганчароў, творы мясцовых мастакоў.

Але галоўным ўсё ж на свяце была песня.

Яўген КАЗЮЛЯ (БЕЛТА).

НА ЗДЫМКАХ:

● Удзельнікі свята на вуліцах Браслава.

● Ганчарнае мастацтва дэманструе браслаўчанка Ларыса Кузьмінова.

О том, что волнует

Жизнь моя—в жестянке...

В сорок четвертом меня, мальчишку, догнала война — изуродовала тело, ампутировали левую конечность. Передвигаться могу только на машине с ручным управлением.

Пока бегали по дорогам такие жестянки (так в народе называют эти легковушки), не было проблем. Но потом стали говорить о социальной защищенности престарелых, малоимущих и инвалидов, а поступали, как у нас водится, наоборот. В 1987 году московский завод АЗЛК прекратил выпуск машин с ручным управлением. Сижу в каменном мешке дома и прошу АЗЛК сжалиться над инвалидом детства. Нет ответа. Читаю Указ Президента о социальной защищенности инвалидов: «будут обеспечены бесплатным транспортом». Обрадовался, — пишу Президенту. Нет ответа. Смотрю Российское телевидение. Там рассказывают, как некая тетя Соня звонила всем, от Рафика Нишановича до Раисы Максимовны. Дай, думаю, напишу Раисе Максимовне. Понял, что письмо до адресата не дошло, зато попало в карусель по наезженной колее — Совмин СССР, БССР и, наконец, Минсобес БССР. Ответ получил из горсобеса — продаем машины в первую очередь инвалидам ВОВ. А я, как жертва войны, никем не взят на учет. Вот и получается, что, как ни крути, а жизнь моя — в жестянке...

Александр СОРОЧИНСКИЙ.
г. Борисов.

Як набыць Біблію

Мой ліст — адказ на нататку Івана Паўлоўскага «Кошт Біблії — бязбожны», змешчаную ў «Народнай газеце» 28 мая г. г.

Сёння, вядома, небывалая цікавасць да ўсяго забароненага раней, перш за ўсё да рэлігійнай літаратуры. А яе багата на любы густ — ад крышнаісцкай да традыцыйнай хрысціянскай. Але чалавеку без пэўнай падрыхтоўкі яе чытаць — што блукаць у незнаёмым лесе. І хто імкнецца набыць Біблію дзеля цікаўнасці («што там пракорі пра наш час казалі?»), то раю з такой толькі мэтай не набываць гэтую кнігу. Біблія ўтрымлівае аграмадны «Стары запавет», які цяжка адолець таму, хто ўпершыню ўзяўся чытаць, і «Новы «запавет», які змяшчае хрысціянскае вучэнне. «Новы запавет» апошнім часам з'явіўся амаль ва ўсіх кіёсках Саюздруку. І кошт вельмі сціплы для такой кнігі — ад 5 да 10 рублёў. Фармат амаль кішэнны. «Новы запавет» як раз для тых, хто стаіць на пачатку знаёмства з Біблійй, ён і больш даступны, і больш важны для хрысціян, чым «Стары запавет». Зусім не абавязкова гнацца за таўшчэзным сторублёвым выданнем з букіністычных або кааператыўных крамаў. Так што, хто шукае духоўнае пажывы, той без праблем знойдзе, патрэбна толькі жаданне. І няма чаго наракаць на кааператыўныя цэны і выстаўляць немаёмаснага працаўніка яшчэ і ахвярай кнігагандлю. Да таго ж, Святое пісанне заўсёды ёсць у любой царкве, перш за ўсё яго можна набыць у баптыстаў ды і прадстаўнікоў іншых канфесій. Галоўнае — змест, а не прыгажосць вокладкі.

А. КАРОЛЬ.
г. Мінск.

Кому нужны такие законы?

Сейчас моей дочке год и семь месяцев. Я не работаю. У мужа оклад 270 рублей. Можно ли на эти деньги прожить семье сегодня?

Один год и пять месяцев на дочку «выбили» пособие в 80 рублей. За шестой месяц деньги где-то затерялись, а Партизанский райсобес предложил нам самим искать концы.

Прочитала в «Народной газете», что всем матерям положена компенсация 60 рублей в месяц, и обрадовалась. Как выяснилось, преждевременно. В Партизанском райисполкоме ответили:

— За апрель получите, а с мая — не положено.

Аргументировали тем, что с мая компенсация добавляется к зарплате, а поскольку я не работаю, то получать ее не имею права. Предлагают устроиться хоть дворником, но работать. Но куда же деть маленького ребенка? Очередь в детский сад больше года.

Что ж это за такие законы и постановления, которые оставляют без средств к существованию тысячи людей?

З. АРАБИНА.
г. Минск.

Не слишком ли дорого заплачено?

В канун Дня Победы прочитал документальную повесть Героя Советского Союза Елены Мазаник «Возмездие». Я склоняю голову перед людьми, совершившими героический подвиг. Они ежеминутно рисковали своей жизнью, выполняя задание советского командования по уничтожению палача белорусского народа, наместника Гитлера Вильгельма фон Кубе.

Из других источников я узнал, что в связи с убийством фон Кубе в Минске было убито и казнено более шести тысяч советских людей. И каких людей! И восхищение подвигом наших подпольщиков и партизан смешалось с болью. Разве адекватна цена жизни фон Кубе и жизни шести тысяч наших людей?

Стоило ли нашему командованию идти на этот шаг, сознавая, что это не изменит ход войны и соотношение сил? Ведь на смену фон Кубе пришел генерал СД Готтверг, еще более запятнавший свои руки в крови советских людей. Конечно, у войны свои законы. Она по-своему распоряжается судьбами людей. Но несомненно, погибшие люди в те черные дни принесли бы куда больше пользы для приближения победы.

Я высказал свое мнение, прочитав книгу Е. Мазаник. Суждения могут быть разные. Мы и живем, чтобы осмыслить все через столько лет.

М. МОСКАЛЕВ.
г. Бобруйск.

Забытый Богом уголок...

Наш поселок Дорожный (прежде — деревня Высокие Ляды, а по местному—просто Силичев поселок) уже много лет отрезан от цивилизации.

А до нее, точнее, до шоссе Минск—Москва, всего-то полкилометра. Живут в Дорожном всего 8 человек, стоит восемь хат... Почти все жители уже пенсионеры. Они лишены возможности получать почту, вызвать «скорую помощь», завезти топливо... А все дело в том, что сюда из-за плохой дороги невозможно доехать.

Дорога, если ее можно так назвать, проходит по полю, всегда перепаханному. По ней можно ездить только на тракторах. А ведь раньше здесь была хорошая дорога, тянулась она от шоссе до деревни Плисса, куда мы в детстве ходили в школу. Потом построили птицефабрику, и участок от Плиссы до нашего поселка запахали. Оставался еще участок от поселка до шоссе. Но земли вокруг поселка передали экспериментальной базе «Жодино», и по решению ее бывшего директора Холенкова этот участок дороги... тоже был запахан.

Не так давно наш поселок вошел в состав Жодинского сельсовета. Мы обращались за помощью к председателю А. Серому, но ничего не изменилось.

Я пишу по поручению всех жителей поселка и от себя лично. Мне больно рассказывать о том, что, когда в прошлом году в деревне умирала от инсульта моя мать, учительница-пенсионерка, «скорая помощь» не смогла подъехать к дому...

Геннадий КОЖЕКИН.
Смолевичский район.

Настало время жить достойно

В Пинске создан независимый клуб избирателей, чтобы исключить даже малейшую попытку манипуляции во время выборной кампании. Члены клуба считают, что существующий закон о выборах позволяет это делать. За примерами не надо далеко ходить.

Потому мы считаем, что кандидаты в депутаты любого ранга должны баллотироваться и избираться только в один Совет. Что касается политических партий и общественных организаций, за ними должно сохраняться право только выдвижения кандидатур, а в бюллетень вноситься не менее двух кандидатур. Избранный депутат, состоящий в той или иной партии, обязан выйти из ее рядов, так как он становится защитником народных интересов, а не узкопартийных. Кандидаты в депутаты выдвигаются по месту жительства или по месту рождения с цензом оседлости для депутатов Верховного Совета республики 10 лет и для депутатов местных Советов — 5 лет. Председатель Верховного Совета, как и председатели других Советов, избираются жителями республики, области, города, района, села.

Нынешний Верховный Совет громоздкий. Достаточно, например, 200 человек. Депутатов от общественных организаций, особенно инвалидов, больных, освободить (конечно, по их согласию). Зачем их «мучить» месячными, двухмесячными заседаниями. Омоложение депутатского корпуса должно вестись постоянно. Например, следовало бы ввести в закон положение о том, что депутат, достигший 65-летнего возраста, автоматически выбывает из Совета.

И еще. На одной из сессий следовало бы переименовать БССР в Белорусскую Суверенную Республику. А на следующих выборах создать две палаты: Совет Республики из 200 человек и Совет меньшинств—40—50 депутатов.

Уже на этой сессии нужно принять конкретные постановления о социальной защите малоимущих, пенсионеров, одиноких, определить прожиточный минимум, позаботиться о многодетных семьях, матерях-одиночках, отменить на деле, а не на словах, всяческие привилегии.

Настало время жить и творить по совести, не унижая человеческого достоинства.

Владимир БОРОВИКОВ,
член Пинского городского независимого клуба избирателей, ветеран войны и труда.

Жизнь, как она есть

„Я БОЮСЬ!"

Чем ближе срок ухода на армейскую службу, тем сильнее терзает многих парней страх...

В АРМИЮ Лешку родня провожала два раза. Первый прощальный ужин был торжественный и обильный. Будущий молодой боец чинно сидел во главе стола и терпеливо принимал напутствие старших. Но на медкомиссии Лешку тормознули — плохие анализы. Пока подлечивался да пересдавал их, осенний призыв кончился, ребята ушли на службу. В общем, вышла ему отсрочка... Весной в дом снова принесли повестку из военкомата. Второй отходной ужин был уже по-семейному скромен, без помпезности. Родственники пошучивали. Леха же, напротив, был чем-то явно озабочен, то и дело щурился, морщил лоб. А размышлял он, как потом признался, о том, что опять портить себе анализы ему не резон. Это, во-первых, снова гробить свое здоровье химией, а, во-вторых, уже будет просто подозрительно: в медкомиссии ведь тоже не новички работают. Но фанфары призыва все слышней и слышней — куда денешься от армии? И тогда Лешка решил «косить». На медкомиссии врач его спрашивает:

— Фамилия?

Он в ответ, вытаращив глаза:

— Не курю!

А потом, подумавши, добавил:

— Спорим, я ваш фикус съем, не запивая!

Врачи переглянулись, но препекаться с парнем себе не позволили. Они просто прямиком отправили его в Новинки — в 19-е психиатрическое отделение для допризывников.

Заведует этим отделением врач Иван Иванович Горбач. Мне показался он человеком внимательным, терпеливым и очень приветливым. Ординаторская, где он работает, почти не напоминает казенный кабинет. Цветы, мягкие кресла, на стене — репродукция с известной картины Бродского: Владимир Ильич Ленин сосредоточенно сидит в глубоком белом кресле с книгой в руках. Вот и Иван Иванович садится в кресло, берет книгу — Уголовный кодекс БССР — и начинает знакомиться с допризывниками. Без всяких там анкетных вопросов, без мудреных психологических тестов — это все потом, позже. Поначалу просто идет разговор «за жизнь», которая сурова и, конечно же, несправедлива, но что поделаешь — надо подчиняться. Заодно и с Кодексом парня познакомит: за уклонение от службы от трех до пяти.

«Косцы», то есть симулянты, начинают потихоньку колоться. Я далека от иллюзий, что приводит их в чувство строка закона, озвученная Иваном Ивановичем. Ребята из газет и телевидения уже давно выучили наизусть, что государство наше пока неправовое, а законы — несовершенные. Может быть, они идут на откровенность, потому что их подкупает человеческий тон доктора, его индивидуальное отношение к каждому (особенно по сравнению с военкоматами, где разговаривают с ними, как и забирают в армию, — поголовно, табунно, тотально)?.. Словом, здесь мальчики довольно быстро забывают о своих первоначальных планах — притворяться психами. Они начинают говорить правду. Лешку так прорвало, как на исповеди:

— Я боюсь! Я чувствую, что не выдержу, что в армии меня убьют. А у меня в жизни столько планов! Я хочу работать, зарабатывать, хочу путешествовать, хочу иметь красивую и верную жену.

— Но ведь в военном билете у тебя будет седьмая статья—психопатия! Ты представляешь, что это значит?

— Подумаешь! Через каких-то десять лет переосвидетельствуют и снимут...

Ну, конечно! Что значит «какие-то» десять лет, когда тебе только восемнадцать?.. Увы, таких отчаянных монологов в 19-м отделении я выслушала с десяток. Ребята говорили откровенно, хотя знали, что я — журналистка, что собираю материал для публикации. Но больничные стены, видимо, что-то меняют в психологии человека: по крайней мере, люди чаще, чем на гражданке, снимают здесь свои маски. А, может, так откровенно парни говорили потому, что рядом сидел их лечащий врач, а призыв в армию был для них в данный момент самым больным местом?

АНАТОЛИЙ К.:

— Ребята, что постарше, мне сказали: «Армия — дурдом. Если можешь — не ходи». Вот я и решил: лучше сейчас притворюсь дуриком, чем после службы попасть в Новинки по-настоящему.

СЕРГЕЙ С.:

— Я понимаю безысходность ситуации, все равно ведь загонят. Эх... А я не хочу учиться стрелять в людей! Это страшно, человек не должен этого уметь! В человека нельзя целиться даже понарошку...

ДИМА Х.:

— Физическое развитие? Разве это главное? Время зря уйдет, вот что обидно, а для музыканта два года — вечность. Да, я боюсь армии, но не трудностей и лишений, а потому что там, обезличка. Тебя как личности нет, ты как бы растворяешься в общей массе. Не хочу быть массой...

САША К.:

— Дружок из соседнего двора рассказывал, как сержанты издевались над ними. Зверье, сволочи! Часами подряд заставляли ребят висеть на руках на турнике. Кто не выдерживал, падал, били так, что отбивали печень. Или еще было «развлечение»: заставляли солдат на турнике сидеть верхом—и чтоб руками не держались. Кто терял равновесие, били. И приговаривали: «Надо было куковать!» Один парень от этих издевательств повесился. Мороз по коже... Только и слышишь: «Ты обязан Родину защищать»... При чем тут патриотизм? Я просто не хочу, чтобы надо мной издевались!

ВАЛЕРИЙ С.:

— Мой двоюродный брат в армии был убит. За десять дней до его дембеля родителям из армии прислали извещение, что сын умер. Несчастный случай, мол, поскользнулся на арбузной корке, упал и ударился виском. Как в кино. Представляете? Потом привезли в цинковом гробу. Гроб даже без окошка. Все просят открыть его, чтобы попрощаться — не разрешают. Почему, спрашивается? Ну, мать совсем обезумела от горя, на следующий день после похорон ее нашли на кладбище, она руками раскапывала могилу сына и причитала: «Что сделали с моим сыном?» Уже год прошел с тех пор, но родственников на пушечный выстрел не подпускают к документам. Ответ один: «Поскользнулся на арбузной корке». Какой цинизм!

Когда мы остались наедине, доктор Горбач сказал:

— У нас существует девять психиатрических статей, по которым освобождают от службы в армии. Ребята, с которыми вы только что разговаривали, ни под одну из них, естественно, не подходят. Их заболевание не медицинское, а, скорее, социально-педагогическое, социально-общественное. Неуверенность, страх, депрессию переживает сейчас все общество в целом, не так ли? Все наше общество больно — что ж удивляться этим юношам? Словом, я, как врач, считаю, что от службы в армии люди должны освобождаться не только по здоровью, но и по характеру — и это в интересах самой армии. Иначе трагедий не избежать.

ЗА ПРОШЛЫЙ год в 19-м отделении Новинок (замечу, что отделение это областное, из республики попадают сюда редко) побывало 1195 человек. Немало, верно? Большинство ребят, конечно, действительно больны, с разной степенью умственной отсталости (тоже жуткая проблема: ведь цифра эта постоянно увеличивается). Меньшая часть из этой тысячи — «косцы», т. е. ребята с установочным поведением, с осознанным нежеланием идти в армию.

Меньшая часть... Но она ведь есть! В военкоматах их чаще всего безоговорочно считают лоботрясами, разгильдяями, хулиганами. Пожалуй, я бы не стала рубить так сплеча. Просмотрев личные дела допризывников, прочитав характеристики, данные им школой, убеждаешься, что это обыкновенные нормальные ребята. И даже недостатки их — тоже обыкновенные для этого возраста. «Вспыльчивый, эмоциональный...», «Признает только свое мнение...», «Политикой интересуется, но имеет свое критическое мнение...», «Физически трудиться не любит, но увлекается компьютерной техникой. Начитан». Даже если учесть, что школьные характеристики не самые глубокие, не самые психологически точные, все-таки, согласитесь, отпетым хулиганьем считать этих ребят трудно. И от этого вдвойне страшно. Нет, вы только задумайтесь, на что добровольно решаются идти эти «лоботрясы», лишь бы не попасть на службу: они просят признать себя, молодых, сильных, психически неполноценными! А ведь такая запись в военном билете (что им прекрасно известно) грозит человеку немалыми ограничениями в социальном плане: они не получат водительских прав, их могут не пустить за границу, не примут работать на номерной завод, да и не только на номерной... И тем не менее люди добровольно идут на «статью»! Как же все-таки должна быть изуродована наша так называемая «нормальная» жизнь, чтобы наши дети добровольно желали считаться психами! До какой степени жестокими и унизительными должны быть отношения в армии, чтобы юноши, желая сохранить свое достоинство, здоровье, а то и жизнь, готовы были пойти на такой шаг...

Военные говорят: все дело в низком уровне патриотизма. Но откуда ему быть иным, когда страхом перед армией пронизаны буквально все поры нашего общества? Боятся подростки — боятся их родители...

Одна 25-летняя мама, сын которой еще только-только, можно сказать, самостоятельно научился ходить, призналась мне как-то в разговоре:

— Когда я узнала, что у меня родился мальчик, я заплакала: вот, думаю, родила ребеночка на муки—ведь ему предстоит идти в армию. В моем сознании это что-то вроде тюрьмы. От своих сверстников и от мужа я ни одного хорошего слова о солдатской службе не слышала. Скажите, ну почему такой высокий красивый долг—учиться защищать Родину — превратился у нас в какую-то страшную повинность, в тяжкое моральное испытание? Сыну нет еще и пяти лет, а я уже боюсь...

В каждом районном военкомате есть список «уклонистов» — тех, кто из призыва в призыв не является по повесткам, сколько бы их ни рассылали. Потеряв терпение, военкомат иногда устраивает «облаву»: бригада офицеров едет часов в 6—7 утра по домам, чтобы захватить такого «голубчика» еще тепленьким и, наконец, прямо в руки вручить ему повестку. (Иначе ведь потом даже не накажешь. Скажет: «Плохо оповестили». И как с гуся вода). Однажды в такой «облаве», которую проводил военкомат Советского района, участвовала и я. Что поразило: родители сами откровенно прячут своих детей, хитрят, изворачиваются, лгут, лишь бы не отдать чада на службу. Но иногда и без всяких уловок прямо в глаза офицерам из военкомата почти кричат:

— Вы сначала наведите порядок в армии, а потом я отдам вам своего сына!

Или:

— Когда отец умер и мы с сыном буквально нищенствовали на 105 рублей в месяц, государство о нас не вспоминало. А теперь спохватилось, да? Ничего мой сын такому государству не должен!

НАЧАЛЬНИК 2-го отдела военного комиссариата Белорусской ССР полковник Левченков, с которым я беседовала, обсуждая эту проблему, сказал:

— Страх и злоба... Все болячки в армию пришли с «гражданки». Пока не будет порядка в стране, не будет его и в армии. Раньше вокруг нашего здания забор стоял не выше этого стола. Родители приходили провожать своих сыновей, запросто жали друг другу руки, обнимались. Теперь наш военный комиссариат обнесли сеткой в два человеческих роста: иначе здесь во время призыва все разнесут по кирпичику. А когда я иду сквозь толпу родственников на службу, в спину мне могут прошипеть: «Фашист».

— А как Вы относитесь к альтернативной службе? Может быть, именно невозможность выбора так ожесточает людей? В конце концов, демократическое государство должно уважать личность, предусматривая для нее альтернативу.

— Если будет альтернативная служба, значит, должна быть создана и профессиональная армия. Но наша экономика такую армию еще не потянет. В любом случае, я считаю, защищать Родину должно быть и престижнее, и выгоднее, чем служить в альтернативном подразделении.

Должно быть престижнее... Пока же в догонку военкомам нередко несутся проклятия.

— Что, опять будете «клубничку» писать? Ну, как же, такая фактура, — с досадой сказал один из офицеров республиканского комиссариата, увидев меня с блокнотом.

Я пообещала, что не буду. Просто не получится. Уж слишком силен привкус горечи от этих «выигрышных фактов».

Елена МОЛОЧКО.
г. Минск.

Так хочется на миг вернуться в детство...

Фото Николая ЛЕБЕДИКА.

Народная газета

Закон Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі

Аб эканамічнай неплацежаздольнасці і банкруцтве

Гэты Закон рэгулюе маёмасныя адносіны паміж суб'ектамі, якія ажыццяўляюць гаспадарчую і іншую дзейнасць пры эканамічнай неплацежаздольнасці і банкруцтве любога з іх з мэтай максімальна магчымага задавальнення ўзаемных прэтэнзій усіх зацікаўленых бакоў.

Закон распаўсюджваецца на маёмасныя адносіны юрыдычных і фізічных асоб, якія займаюцца на тэрыторыі Беларускай ССР гаспадарчай дзейнасцю незалежна ад форм уласнасці, уключаючы суб'ектаў гаспадарання іншых саюзных рэспублік і замежных дзяржаў.

Раздзел I. МАЁМАСНАЯ АДКАЗНАСЦЬ СУБ'ЕКТА ГАСПАДАРАННЯ

Артыкул 1. Усе суб'екты гаспадарання нясуць поўную маёмасную адказнасць па сваіх абавязацельствах, за выключэннем выпадкаў, прадугледжаных заканадаўствам.

Маёмасная адказнасць суб'екта гаспадарання распаўсюджваецца на маёмасць, якая належыць яму на праве ўласнасці або на праве валодання, карыстання, распараджэння ў межах, устаноўленых уласнікам або заканадаўчымі актамі Беларускай ССР.

Артыкул 2. Маёмасць суб'ектаў гаспадарання складаецца з матэрыяльных, фінансавых і нярэчыўных актываў.

У састаў матэрыяльных актываў уваходзяць асноўныя фонды і абаротныя сродкі.

Да фінансавых актываў адносяцца:

касавая наяўнасць, дэпазіты ў банках, уклады, чэкі, разліковыя дакументы ў дарозе, страхавыя полісы, пасведчанні і іншыя страхавыя дакументы;

укладанні ў дзяржаўныя або іншыя каштоўныя паперы;

спажывецкі крэдыт, які прадастаўляецца суб'ектам гаспадарання сваім работнікам;

паі і долевыя ўклады ў маёмасці іншых суб'ектаў гаспадарання;

іншыя фінансавыя активы.

Нярэчыўныя актывы складаюць:

гандлёвыя маркі і знакі, назвы, патэнты, пакеты дакументаў, ноу-хау, іншыя віды інтэлектуальнай уласнасці;

маёмасныя правы на карыстанне рэсурсамі;

іншыя нярэчыўныя актывы.

Артыкул 3. Фізічныя асобы нясуць маёмасную адказнасць па абавязацельствах прадпрыемстваў, уласнікамі якіх яны з'яўляюцца, у межах статутнага фонду прадпрыемства. Фізічныя асобы, якія ажыццяўляюць прадпрымальніцкую дзейнасць, не ствараючы юрыдычную асобу, нясуць адказнасць па сваіх абавязацельствах усёй сваёй маёмасцю. Маёмасць, на якую не можа быць накіравана спагнанне, вызначаецца заканадаўствам Беларускай ССР.

Артыкул 4. Асобы, якія працуюць па найму, не нясуць маёмаснай адказнасці па даўгах суб'ектаў гаспадарання.

Артыкул 5. Справы аб маёмаснай адказнасці, звязаныя з эканамічнай неплацежаздольнасцю або банкруцтвам суб'ектаў гаспадарання, разглядаюцца судом.

Раздзел II. ЭКАНАМІЧНАЯ НЕПЛАЦЕЖАЗДОЛЬНАСЦЬ СУБ'ЕКТА ГАСПАДАРАННЯ

Артыкул 6. Эканамічная неплацежаздольнасць — гэта засведчаная судом няздольнасць суб'екта гаспадарання аплаціць прад'яўленыя фінансавыя дакументы.

Артыкул 7. Вядзенне справы аб эканамічнай неплацежаздольнасці ажыццяўляецца з мэтай урэгулявання ўзаемаадносін суб'екта гаспадарання і крэдытораў, прадастаўлення права суб'екту гаспадарання прадоўжыць сваю дзейнасць.

Артыкул 8. Падставай для ўзбуджэння вядзення справы аб эканамічнай неплацежаздольнасці з'яўляецца:

няздольнасць суб'екта гаспадарання своечасова аплаціць прад'яўленыя фінансавыя дакументы;

перавышэнне вартасці даўгавых абавязацельстваў над вартасцю маёмасці суб'екта гаспадарання;

прызнанне суб'ектам гаспадарання сваёй эканамічнай неплацежаздольнасці.

Артыкул 9. Вядзенне справы аб эканамічнай неплацежаздольнасці ўзбуджаецца:

па заяве крэдытора;

па заяве суб'екта гаспадарання аб сваёй эканамічнай неплацежаздольнасці.

Артыкул 10. Пры падачы суб'ектам гаспадарання заявы ў суд аб сваёй эканамічнай неплацежаздольнасці неабходна:

для дзяржаўных прадпрыемстваў — рашэнне ўласніка (упаўнаважанага ім органа) і савета (праўлення) прадпрыемства;

для прадпрыемстваў, заснаваных на калектыўнай уласнасці, — рашэнне ўласнікаў, якія валодаюць не менш чым дзвюма трацямі вартасці маёмасці прадпрыемства;

для прадпрыемстваў, заснаваных на прыватнай уласнасці, — рашэнне ўласніка;

для сумесных прадпрыемстваў і прадпрыемстваў, заснаваных на змешаных формах уласнасці, — рашэнне ўласнікаў, якія валодаюць не менш чым дзвюма трацямі вартасці маёмасці прадпрыемства, або ўпаўнаважаных імі органаў.

Аб рашэнні суб'екта гаспадарання прызнаць сваю эканамічную неплацежаздольнасць паведамляецца працоўнаму калектыву.

Артыкул 11. Да вынясення рашэння суда суб'ект гаспадарання мае права прадаўжаць сваю гаспадарчую дзейнасць.

Артыкул 12. Пры падрыхтоўцы справы аб эканамічнай неплацежаздольнасці да слухання суд назначае экспертызу фінансава-гаспадарчай дзейнасці суб'екта гаспадарання.

Экспертам можа быць прадстаўнік Камітэта па кіраванню дзяржаўнай маёмасцю пры Савеце Міністраў Беларускай ССР або юрыдычная ці фізічная асоба, якой бакі прадстаўляюць па ўзаемнай дамоўленасці права на правядзенне экспертызы. Пры адсутнасці згоды аднаго з бакоў эксперт назначаецца судом.

У працэсе правядзення экспертызы неабходна:

ажыццявіць аналіз фінансавага стану суб'екта гаспадарання;

вывучыць абгрунтаванасць патрабаванняў крэдытораў;

устанавіць прычыны эканамічнай неплацежаздольнасці суб'екта гаспадарання;

прадставіць суду заключэнне аб выніках экспертызы, а таксама план урэгулявання ўзаемаадносін паміж суб'ектам гаспадарання і крэдыторамі.

Артыкул 13. План урэгулявання ўзаемаадносін паміж суб'ектам гаспадарання і крэдыторамі можа прадугледжваць наступныя меры:

чарговасць задавальнення прэтэнзій;

адтэрміноўку да аднаго года тэрміну задавальнення прэтэнзій;

выдзяленне неадкладных прэтэнзій і парадак іх задавальнення;

прапарцыянальнасць задавальнення прэтэнзій;

частковы распродаж маёмасці суб'екта гаспадарання;

рэарганізацыю суб'екта гаспадарання;

іншыя меры.

Артыкул 14. У выпадку, калі справа аб эканамічнай неплацежаздольнасці ўзбуджаецца па заяве самога суб'екта гаспадарання, ён можа быць надзелены судом дадатковымі правамі. У прыватнасці, суб'екту гаспадарання можа быць прадастаўлена права:

прадставіць у суд уласны план урэгулявання ўзаемаадносін з крэдыторамі і іншымі зацікаўленымі ў справе суб'ектамі гаспадарання;

атрымаць пазыку або фінансавую дапамогу са спецыяльнага фонду гаспадарчай рызыкі, калі такі ёсць;

атрымаць адтэрміноўку выканання пацверджаных даўгавых абавязацельстваў тэрмінам да трох гадоў.

Артыкул 15. У выніку слухання справы аб эканамічнай неплацежаздольнасці суб'екта гаспадарання суд мае права:

адхіліць іскавыя патрабаванні крэдытораў;

прызнаць іскавыя патрабаванні крэдытораў абгрунтаванымі, суб'екта гаспадарання — эканамічна неплацежаздольным, але адтэрмінаваць выкананне ўсіх або асобных пацверджаных даўгавых абавязацельстваў, калі эканамічная неплацежаздольнасць настала па аб'ектыўных прычынах і з'яўляецца часовай, а таксама прызнаць несапраўднымі, спыніць або адтэрмінаваць выкананне тых гаспадарчых пагадненняў, якія прывялі суб'екта гаспадарання да эканамічнай неплацежаздольнасці;

прызнаць іскавыя патрабаванні крэдытораў абгрунтаванымі, суб'екта гаспадарання — эканамічна неплацежаздольным, узбудзіць справу аб банкруцтве.

Аб'ектыўнымі прычынамі могуць быць:

стыхійныя бедствы;

прызнанне судом заключанай здзелкі несапраўднай;

змяненне дзяржавай эканамічных метадаў рэгулявання гаспадарчай дзейнасці суб'екта гаспадарання;

іншыя прычыны, прызнаныя судом.

Артыкул 16. На любым этапе разгляду справы аб эканамічнай неплацежаздольнасці адказчык можа ўнесці вызначаны судом залог. У гэтым выпадку вядзенне справы прыпыняецца на тэрмін да аднаго года.

Артыкул 17. У выпадку калі план урэгулявання ўзаемаадносін паміж суб'ектам гаспадарання і крэдыторамі ўключае частковы распродаж маёмасці, то яго распродаж ажыццяўляецца даўжніком пад кантролем упаўнаважанай судом асобы.

Артыкул 18. У выпадку адхілення патрабаванняў крэдытораў па іску да суб'екта гаспадарання суд вызначае размер кампенсацыі маральнага і матэрыяльнага ўрону, які падлягае спагнанню з іх на карысць адказчыка.

Артыкул 19. Па патрабаванню крэдытора суд у тэрміны, устаноўленыя заканадаўствам, можа перагледзець сваё рашэнне па новаадкрытых абставінах.

Артыкул 20. Справа аб эканамічнай неплацежаздольнасці лічыцца закончанай, калі даўжнік выведзены са стану неплацежаздольнасці або калі ўзбуджаецца справа аб банкруцтве.

Раздзел III. БАНКРУЦТВА СУБ'ЕКТА ГАСПАДАРАННЯ

Артыкул 21. Банкруцтва — гэта засведчаная судом поўная неплацежаздольнасць суб'екта гаспадарання.

Артыкул 22. Мэтай разбору справы аб банкруцтве з'яўляецца максімальна магчымае задавальненне прэтэнзій крэдытораў, ліквідацыя неплацежаздольных суб'ектаў гаспадарання, аб'яўленне суб'екта гаспадарання свабодным ад даўгоў.

Артыкул 23. Падставай для ўзбуджэння справы аб банкруцтве з'яўляецца:

заява суб'екта гаспадарання аб сваім банкруцтве;

рашэнне суда аб узбуджэнні справы аб банкруцтве;

заява крэдытора, пададзеная пасля заканчэння ўстаноўленага судом тэрміну для ўрэгулявання ўзаемаадносін паміж крэдыторамі і суб'ектам гаспадарання.

Артыкул 24. Пры заяве суб'екта гаспадарання аб сваім банкруцтве неабходна:

для дзяржаўных прадпрыемстваў — рашэнне ўласніка (упаўнаважанага ім органа) і савета (праўлення) прадпрыемства;

для прадпрыемстваў, заснаваных на калектыўнай уласнасці, — рашэнне ўласнікаў, якія валодаюць не менш чым дзвюма трацямі вартасці маёмасці прадпрыемства;

для прадпрыемстваў, заснаваных на прыватнай уласнасці, — рашэнне ўласніка;

для сумесных прадпрыемстваў і прадпрыемстваў, заснаваных на змешаных формах уласнасці, — рашэнне ўласнікаў, якія валодаюць не менш чым дзвюма трацямі вартасці маёмасці прадпрыемства, або ўпаўнаважаных імі органаў.

Аб рашэнні суб'екта гаспадарання аб'явіць сябе банкрутам паведамляецца працоўнаму калектыву.

Артыкул 25. Пасля ўзбуджэння справы аб банкруцтве суд публікуе за кошт заяўніка ў афіцыяльных выданнях ўрада Беларускай ССР і мясцовым друку аб'яву аб маючым адбыцца слуханні справы. У аб'яве павінны быць указаны:

назва і адрас суда;

назва і адрас суб'екта гаспадарання;

падстава для ўзбуджэння справы;

зварот да крэдытораў і зацікаўленых бакоў і тэрмін, у які яны могуць прад'явіць сваё прэтэнзіі;

іншыя істотныя абставіны справы.

Артыкул 26. Патрабаванні крэдытораў прымаюцца на працягу тэрміну, устаноўленага судом. Патрабаванні, заяўленыя пасля заканчэння ўказанага тэрміну, задавальняюцца з маёмасці прадпрыемства, якая засталася пасля задавальнення патрабаванняў, заяўленых у тэрмін.

Артыкул 27. Пасля ўзбуджэння справы аб банкруцтве суд можа назначыць па прадстаўленню крэдытораў або па ўласнай ініцыятыве даверанаю асобу для ажыццяўлення функцый кантролю і кіравання маёмасцю суб'екта гаспадарання.

Даверанай асобай можа быць фізічная або юрыдычная асоба, якая мае права на правядзенне такога віду работ.

Артыкул 28. Давераная асоба мае права:

назначаць свайго бухгалтара і іншых асоб для вядзення справы;

прыцягваць экспертаў;

забараняць або дазваляць вытворчую дзейнасць суб'екта гаспадарання;

ставіць перад судом пытанне аб прызнанні несапраўднымі здзелак суб'екта гаспадарання, учыненых на працягу года да пачатку справы аб банкруцтве або да падачы заявы аб эканамічнай неплацежаздольнасці з мэтай утойвання маёмасці або ўхілення ад выплаты даўгоў, а таксама калі суб'ект гаспадарання атрымаў па здзелцы значна менш эканамічна абгрунтаванай цаны маёмасці, або калі суб'ект гаспадарання з'яўляўся неплацежаздольным.

Артыкул 29. Суб'ект гаспадарання абавязаны прадставіць даверанай асобе поўны спіс сваіх крэдытораў і дэбітораў з указаннем сумы запазычанасці, разгорнуты баланс актываў і пасіваў, справаздачу аб фінансавым становішчы, усю неабходную інфармацыю, якая змяшчаецца ў кнігах, рахунках і іншых дакументах.

Артыкул 30. У тэрмін, устаноўлены судом, давераная асоба абавязана прадставіць заключэнне аб наяўнасці факта банкруцтва суб'екта гаспадарання.

Артыкул 31. З моманту прызнання суб'екта гаспадарання банкрутам:

прыпыняецца выплата дывідэндаў, падаткаў і плацяжоў;

не дапускаецца прад'яўленне новых патрабаванняў да яго;

лічацца закончанымі тэрміны пагашэння ўсіх даўгоў;

прыпыняецца вядзенне па ўсіх справах супраць банкрута, звязаных з маёмасцю.

Усе маёмасныя патрабаванні да банкрута могуць быць прад'яўлены толькі ў рамках справы аб банкруцтве.

Артыкул 32. Пры прыняцці рашэння аб прызнанні суб'екта гаспадарання банкрутам суд утварае ліквідацыйную камісію на чале з даверанай асобай.

Артыкул 33. Ліквідацыйная камісія абавязана:

паведаміць крэдыторам і зацікаўленым бакам аб ліквідацыі прадпрыемства-банкрута;

сканцэнтраваць грашовыя сродкі прадпрыемства-банкрута на адзіным рахунку ў адным банку;

скласці справаздачу аб маёмасці прадпрыемства-банкрута, уключаючы тую, што знаходзіцца пад залогам;

падрыхтаваць план яго ліквідацыі;

закончыць бягучыя справы;

ажыццявіць паэтапную ліквідацыю ўласнасці прадпрыемства-банкрута ў інтарэсах зацікаўленых бакоў;

прадастаўляць крэдыторам, суду, дзяржаўным кантралюючым і падатковым органам, іншым зацікаўленым арганізацыям і асобам неабходную інфармацыю аб маёмасці прадпрыемства-банкрута, аб ходзе працэсу ліквідацыі ўласнасці;

падрыхтаваць заключную справаздачу аб правядзенні ліквідацыі прадпрыемства-банкрута і прадставіць яе ў суд.

Артыкул 34. План ліквідацыі павінен адлюстроўваць:

поўную і аб'ектыўную карціну фінансавага стану прадпрыемства-банкрута;

умовы, парадак, чарговасць і прапарцыянальнасць задавальнення прэтэнзій крэдытораў;

улік інтарэсаў уласніка прадпрыемства-банкрута, працоўнага калектыву;

пералік маёмасці, якая падлягае распродажу;

спосаб, месца і час распродажу маёмасці;

умовы аплаты судовых выдаткаў, дзейнасці экспертаў, членаў ліквідацыйнай камісіі, давераных і іншых асоб.

Артыкул 35. З мэтай абароны сваіх інтарэсаў крэдыторы маюць права дзейнічаць праз сваіх прадстаўнікоў.

Прадстаўнікі крэдытораў маюць права:

прадстаўляць інтарэсы крэдытораў у судзе;

атрымліваць інфармацыю аб фінансавым стане прадпрыемства-банкрута, аб стане яго маёмасці;

ажыццяўляць кантроль за дзеяннямі даверанай асобы;

знаёміцца з планам ліквідацыі прадпрыемства-банкрута;

абскардзіць дзеянні даверанай асобы, ліквідацыйнай камісіі ў судзе.

Артыкул 36. План ліквідацыі прадпрыемства-банкрута павінен быць узгоднены з крэдыторамі і лічыцца адобраным, калі падтрыманы крэдыторамі, якія прадстаўляюць не менш дзвюх трацей сумы патрабаванняў. Калі план ліквідацыі не адабраецца, а крэдыторы не прадставілі ў вызначаны судом тэрмін уласны план ліквідацыі прадпрыемства-банкрута, то суд зацвярджае план, прапанаваны ліквідацыйнай камісіяй.

У выпадку, калі ініцыятарам узбуджэння справы быў сам суб'ект гаспадарання, то ён можа прадставіць свой план ліквідацыі прадпрыемства.

Артыкул 37. На падставе зацверджанага плана ліквідацыі ажыццяўляюцца распродаж маёмасці і задавальненне прэтэнзій да даўжніка ў наступнай чарговасці:

даўгавыя абавязацельствы пад залог маёмасці;

даўгавыя абавязацельствы па выплаце заработнай платы, аплаце працы экспертаў, членаў ліквідацыйнай камісіі, давераных і іншых асоб, абавязацельствы, якія выцякаюць з працоўных праваадносін, судовыя выдаткі па дадзенай справе;

кантрактныя абавязацельствы па аплаце атрыманых прадпрыемствам тавараў, аплаце работ і паслуг, штрафаў і няўстоек, падаткаў і плацяжоў у бюджэт;

незабяспечаныя абавязацельствы па аблігацыях і іншых відах каштоўных папер, выпушчаных для рэалізацыі сярод грамадзян, а таксама даўгавыя абавязацельствы перад банкамі;

абавязацельствы перад акцыянерамі і пайшчыкамі;

іншыя абавязацельствы даўжніка.

Артыкул 38. Распродаж маёмасці банкрута ажыццяўляецца пры дапамозе публічных таргоў, аб месцы і часе правядзення якіх ліквідацыйная камісія аб'яўляе ў афіцыяльных выданнях урада Беларускай ССР і мясцовым друку не пазней чым за дзесяць дзён да іх пачатку. Маёмасць даўжніка можа распрадавацца паэтапна, але заўсёды публічна і па эканамічна абгрунтаваных цэнах.

Артыкул 39. Атрыманыя ад продажу сумы размяркоўваюцца паміж крэдыторамі па плану ліквідацыі прадпрыемства-банкрута. Плацяжы павінны праводзіцца па меры продажу маёмасці даўжніка. Канчатковая выплата ажыццяўляецца пасля продажу ўсёй маёмасці ў адпаведнасці з планам ліквідацыі.

Аб правядзенні апошняй выплаты павінна быць публікацыя.

Артыкул 40. Правы асоб, працаваўшых на прадпрыемстве, якое ліквідуецца, рэгулююцца заканадаўствам Беларускай ССР.

Артыкул 41. Пры ліквідацыі прадпрыемства-банкрута незалежна ад чарговасці задавальнення прэтэнзій да даўжніка ажыццяўляецца капіталізацыя пачасовых плацяжоў, якія належаць выплаце з гэтага прадпрыемства ў сувязі з прычыненнем калецтва, іншага пашкоджання здароўя або са смерцю грамадзяніна.

Артыкул 42. Калі план ліквідацыі прадугледжвае выкуп маёмасці прадпрыемства і пагашэнне яго даўгоў працоўным калектывам, то распродаж маёмасці праз таргі не праводзіцца.

Артыкул 43. Астатак вартасці маёмасці, якая ліквідуецца, пасля задавальнення патрабаванняў крэдытораў і аплаты расходаў па вядзенню справы атрымлівае даўжнік — уласнік маёмасці.

Не распрададзеная ў працэсе ліквідацыі маёмасць выкарыстоўваецца па ўказанню даўжніка-ўласніка.

Артыкул 44. Даўгавыя абавязацельствы, не задаволеныя за недахопам маёмасці, лічацца пагашанымі.

Артыкул 45. Пасля заканчэння працэсу ліквідацыі прадпрыемства ліквідацыйная камісія перадае заключную справаздачу на захоўванне ў адпаведны архіў, паведамляе ў Міністэрства фінансаў Беларускай ССР і ў Дзяржаўны камітэт Беларускай ССР па статыстыцы і аналізу для выключэння прадпрыемства з дзяржаўных рэестра і рэгістра Беларускай ССР. Пры ліквідацыі прадпрыемства, якое ажыццяўляе знешнеэканамічную дзейнасць, дадаткова паведамляецца Дзяржаўнаму камітэту Беларускай ССР па знешнеэканамічных сувязях і Банку знешнеэканамічнай дзейнасці Беларускай ССР.

Артыкул 46. З моманту выключэння прадпрыемства з рэестра дзяржаўнай рэгістрацыі Беларускай ССР яно лічыцца ліквідаваным, справа аб банкруцтве — спыненай, а даўжнік — свабодным ад даўгоў.

Старшыня Вярхоўнага Савета Беларускай ССР
М. ДЗЕМЯНЦЕЙ.

30 мая 1991 г.
гор. Мінск.

Пастанова Вярхоўнага Савета Беларускай ССР

Аб увядзенні ў дзеянне Закона Беларускай ССР «Аб эканамічнай неплацежаздольнасці і банкруцтве»

Вярхоўны Савет Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі п а с т а н а ў л я е:

1. Увесці ў дзеянне Закон Беларускай ССР «Аб эканамічнай неплацежаздольнасці і банкруцтве» з 1 ліпеня 1991 года.

2. Да правядзення заканадаўства Беларускай ССР у адпаведнасць з Законам Беларускай ССР «Аб эканамічнай неплацежаздольнасці і банкруцтве» акты дзеючага заканадаўства прымяняюцца, паколькі яны не супярэчаць дадзенаму Закону.

3. Закон Беларускай ССР «Аб эканамічнай неплацежаздольнасці і банкруцтве» прымяняецца да праваадносін, якія ўзніклі пасля ўвядзення Закона ў дзеянне, гэта значыць з 1 ліпеня 1991 года. Па праваадносінах, якія ўзніклі да 1 ліпеня 1991 года, Закон Беларускай ССР «Аб эканамічнай неплацежаздольнасці і банкруцтве» прымяняецца да тых правоў і абавязкаў, якія ўзнікнуць пасля ўвядзення Закона ў дзеянне.

4. Савету Міністраў Беларускай ССР:

распрацаваць і да 1 ліпеня 1991 года зацвердзіць Палажэнне аб умовах і парадку дзейнасці экспертаў і давераных асоб у выпадках эканамічнай неплацежаздольнасці або банкруцтва суб'ектаў гаспадарання;

да 1 кастрычніка 1991 года прадставіць у Вярхоўны Савет Беларускай ССР прапановы па прывядзенню заканадаўчых актаў Беларускай ССР у адпаведнасць з Законам Беларускай ССР «Аб эканамічнай неплацежаздольнасці і банкруцтве»; прывесці ў адпаведнасць з дадзеным Законам пастановы і распараджэнні ўрада Беларускай ССР; забяспечыць перагляд і адмену міністэрствамі, дзяржаўнымі камітэтамі і ведамствамі Беларускай ССР іх нарматыўных актаў, якія супярэчаць дадзенаму Закону.

Старшыня Вярхоўнага Савета Беларускай ССР
М. ДЗЕМЯНЦЕЙ.

30 мая 1991 г.
гор. Мінск.

Закон Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі

Аб прадпрымальніцтве ў Беларускай ССР

Гэты Закон вызначае прававыя, эканамічныя асновы прадпрымальніцтва, агульныя палажэнні арганізацыі прадпрымальніцкай дзейнасці, рэгламентуе парадак рэгістрацыі і спынення дзейнасці, правы, абавязкі і адказнасць суб'ектаў прадпрымальніцтва, устанаўлівае меры дзяржаўнай абароны, падтрымкі і рэгулявання прадпрымальніцтва ў Беларускай ССР.

Закон накіраваны на стварэнне ўмоў для шырокага праяўлення гаспадарчай ініцыятывы і прадпрымлівасці грамадзян на аснове рэалізацыі прынцыпу роўнасці ўсіх форм уласнасці, свабоды распараджэння маёмасцю і выбару сфер дзейнасці.

Парадак стварэння і рэгістрацыі канкрэтных арганізацыйна-прававых форм прадпрымальніцкай дзейнасці рэгулюецца адпаведным заканадаўствам Беларускай ССР.

Артыкул 1. Паняцце прадпрымальніцтва.

Прадпрымальніцтва (прадпрымальніцкая дзейнасць — самастойная, ініцыятыўная дзейнасць грамадзян, якая накіравана на атрыманне прыбытку або асабістага даходу і ажыццяўляецца ад свайго імя, на сваю рызыку і пад сваю маёмасную адказнасць або ад імя і пад маёмасную адказнасць юрыдычнай асобы (прадпрыемства).

Прадпрымальніцкая дзейнасць можа ажыццяўляцца ў выглядзе індывідуальнай працоўнай дзейнасці, а таксама ў розных арганізацыйна-прававых формах прадпрыемстваў (юрыдычных асоб).

Артыкул 2. Суб'екты прадпрымальніцтва.

Суб'ектамі прадпрымальніцтва з'яўляюцца:

фізічныя асобы, не абмежаваныя ў правах у парадку, які вызначаецца заканадаўчымі актамі Беларускай ССР і СССР, у тым ліку замежныя грамадзяне і асобы без грамадзянства ў межах правоў і абавязкаў, прадугледжаных дзеючым заканадаўствам Беларускай ССР;

групы грамадзян (партнёраў) — калектывы прадпрымальнікаў.

Не дапускаецца займанне прадпрымальніцкай дзейнасцю кіруючымі работнікамі і спецыялістамі дзяржаўных органаў, у функцыі якіх уваходзіць вырашэнне пытанняў, звязаных з ажыццяўленнем прадпрымальніцкай дзейнасці, або кантроль за такой дзейнасцю.

Артыкул 3. Формы прадпрымальніцтва.

У Беларускай ССР устанаўліваюцца наступныя формы прадпрымальніцкай дзейнасці:

прыватнае прадпрымальніцтва, якое ажыццяўляецца суб'ектамі прадпрымальніцтва на аснове сваёй уласнасці або на аснове маёмасці, што атрымана і выкарыстоўваецца на законнай падставе;

калектыўнае прадпрымальніцтва, якое ажыццяўляецца прадпрымальнікамі на аснове калектыўнай уласнасці або на аснове маёмасці, што атрымана і выкарыстоўваецца на законнай падставе.

Прадпрымальніцтва можа ажыццяўляцца без утварэння юрыдычнай асобы і з утварэннем юрыдычнай асобы, без выкарыстання наёмнай працы і з выкарыстаннем наёмнай працы.

Асобай формай прадпрымальніцтва з'яўляецца прадпрымальніцкая дзейнасць, якая ажыццяўляецца кіраўніком прадпрыемства, калі ён на аснове кантракта з уласнікам маёмасці або ўпаўнаважанай ім асобай (органам) надзелены правамі і абавязкамі і нясе адказнасць, устаноўленую для прадпрымальніка.

Артыкул 4. Заканадаўства аб прадпрымальніцтве.

Ажыццяўленне прадпрымальніцкай дзейнасці і адносіны, звязаныя з прадпрымальніцтвам, незалежна ад форм уласнасці, віду і сферы дзейнасці рэгулююцца гэтым Законам і іншымі заканадаўчымі актамі Беларускай ССР.

Калі прадпрымальніцкая дзейнасць ажыццяўляецца на падставе ўтварэння або набыцця прадпрыемства, якое з'яўляецца юрыдычнай асобай, яна рэгулюецца таксама Законам Беларускай ССР «Аб прадпрыемствах у Беларускай ССР» і іншым заканадаўствам аб прадпрыемствах, паколькі іншае не прадугледжана гэтым Законам.

Асаблівасці прадпрымальніцкай дзейнасці замежных грамадзян рэгулююцца таксама заканадаўствам Беларускай ССР аб замежных інвестыцыях на тэрыторыі Беларускай ССР.

Артыкул 5. Дзяржаўная рэгістрацыя прадпрымальнікаў.

Статус прадпрымальніка набываецца пры дапамозе дзяржаўнай рэгістрацыі ў парадку, устаноўленым гэтым Законам і іншым заканадаўствам Беларускай ССР.

Дзяржаўная рэгістрацыя прадпрымальнікаў, якія ажыццяўляюць сваю дзейнасць з утварэннем юрыдычнай асобы, праводзіцца на падставе Закона Беларускай ССР «Аб прадпрыемствах у Беларускай ССР» і іншага заканадаўства Беларускай ССР.

Дзяржаўная рэгістрацыя прадпрымальнікаў, якія ажыццяўляюць сваю дзейнасць без утварэння юрыдычнай асобы, праводзіцца выканаўчымі камітэтамі раённых, гарадскіх, раённых у гарадах Саветаў народных дэпутатаў па месцы жыхарства прадпрымальнікаў.

Для дзяржаўнай рэгістрацыі прадпрымальнікаў у выканаўчы камітэт адпаведнага Савета народных дэпутатаў прадстаўляюцца заява прадпрымальніка, ліцэнзія, калі дадзены від дзейнасці падлягае ліцэнзаванню, і дакументы, якія пацвярджаюць кваліфікацыю прадпрымальніка, калі яго дзейнасць можа ўяўляць пагрозу жыццю і здароўю людзей або навакольнаму асяроддзю.

Дзяржаўная рэгістрацыя прадпрымальніка павінна быць праведзена не пазней 30 дзён з моманту падачы неабходных дакументаў у выканаўчы камітэт адпаведнага Савета народных дэпутатаў.

Адмова ў дзяржаўнай рэгістрацыі прадпрымальніка па матывах немэтазгоднасці яго дзейнасці не дапускаецца.

Калі дзяржаўная рэгістрацыя прадпрымальніка ва ўстаноўлены тэрмін не ажыццяўляецца або ў ёй адмоўлена па матывах, якія прадпрымальнік лічыць неабгрунтаванымі, ён можа звярнуцца ў суд.

За дзяржаўную рэгістрацыю прадпрымальніка з яго бярэцца плата ў размерах, якія ўстанаўліваюцца заканадаўствам Беларускай ССР. Атрыманыя сродкі залічваюцца ў бюджэт раёна, горада, раёна ў горадзе, па месцы рэгістрацыі прадпрымальніка.

Артыкул 6. Правы прадпрымальніка.

Прадпрымальнік мае права:

займацца любой гаспадарчай дзейнасцю, не забароненай заканадаўствам Беларускай ССР;

ствараць любыя прадпрыемствы, арганізацыя якіх не супярэчыць заканадаўству Беларускай ССР;

прыцягваць на дагаворных пачатках для вядзення прадпрымальніцкай дзейнасці маёмасць, грашовыя сродкі і асобныя маёмасныя правы іншых грамадзян, прадпрыемстваў і арганізацый, у тым ліку замежных юрыдычных і фізічных асоб;

удзельнічаць сваёй маёмасцю і маёмасцю, атрыманай на законнай падставе, у дзейнасці іншых гаспадарчых суб'ектаў;

самастойна фарміраваць праграму гаспадарчай дзейнасці, выбіраць пастаўшчыкоў і спажыўцоў сваёй прадукцыі, устанаўліваць цэны і тарыфы на прадукцыю (работы, паслугі) у адпаведнасці з заканадаўствам Беларускай ССР і заключанымі дагаворамі;

(Заканчэнне на 4-й стар.).

Закон Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі

Аб эканамічнай неплацежаздольнасці і банкруцтве

Гэты Закон рэгулюе маёмасныя адносіны паміж суб'ектамі, якія ажыццяўляюць гаспадарчую і іншую дзейнасць пры эканамічнай неплацежаздольнасці і банкруцтве любога з іх з мэтай максімальна магчымага задавальнення ўзаемных прэтэнзій усіх зацікаўленых бакоў.

Закон распаўсюджваецца на маёмасныя адносіны юрыдычных і фізічных асоб, якія займаюцца на тэрыторыі Беларускай ССР гаспадарчай дзейнасцю незалежна ад форм уласнасці, уключаючы суб'ектаў гаспадарання іншых саюзных рэспублік і замежных дзяржаў.

Раздзел I. МАЁМАСНАЯ АДКАЗНАСЦЬ СУБ'ЕКТА ГАСПАДАРАННЯ

Артыкул 1. Усе суб'екты гаспадарання нясуць поўную маёмасную адказнасць па сваіх абавязацельствах, за выключэннем выпадкаў, прадугледжаных заканадаўствам.

Маёмасная адказнасць суб'екта гаспадарання распаўсюджваецца на маёмасць, якая належыць яму на праве ўласнасці або на праве поўнага гаспадарчага ведання, карыстання, распараджэння ў межах, устаноўленых уласнікам або заканадаўчымі актамі Беларускай ССР.

Артыкул 2. Маёмасць суб'екта гаспадарання складаюць матэрыяльныя, фінансавыя і нярэчыўныя актывы.

У састаў матэрыяльных актываў уваходзяць асноўныя фонды і абаротныя сродкі.

Да фінансавых актываў адносяцца:

касавая наяўнасць, дэпазіты ў банках, уклады, чэкі, разліковыя дакументы ў дарозе, страхавыя полісы, пастаянні і іншыя страхавыя дакументы;

укладанні ў дзяржаўныя і іншыя каштоўныя паперы;

спажывецкі крэдыт, які прадстаўляецца суб'ектам гаспадарання сваім работнікам;

паі і долевыя ўклады ў маёмасці іншых суб'ектаў гаспадарання;

іншыя фінансавыя актывы.

Нярэчыўныя актывы складаюць:

гандлёвыя маркі і знакі, назвы, патэнты, пакеты дакументаў, ноу-хау, іншыя віды інтэлектуальнай уласнасці;

маёмасныя правы на карыстанне рэсурсамі;

іншыя нярэчыўныя актывы.

Артыкул 3. Фізічныя асобы нясуць маёмасную адказнасць па абавязацельствах прадпрыемстваў, уласнікамі якіх яны з'яўляюцца, у межах статутнага фонду прадпрыемства. Фізічныя асобы, якія ажыццяўляюць прадпрымальніцкую дзейнасць, не стварыўшы юрыдычную асобу, нясуць адказнасць па сваіх абавязацельствах усёй сваёй маёмасцю. Маёмасць, на якую не можа быць накладзена спагнанне, вызначаецца заканадаўствам Беларускай ССР.

Артыкул 4. Асобы, якія працуюць па найму, не нясуць маёмаснай адказнасці па даўгах суб'екта гаспадарання.

Артыкул 5. Справы аб маёмаснай адказнасці, звязаныя з эканамічнай неплацежаздольнасцю або банкруцтвам суб'ектаў гаспадарання, разглядаюцца судом.

Раздзел II. ЭКАНАМІЧНАЯ НЕПЛАЦЕЖАЗДОЛЬНАСЦЬ СУБ'ЕКТА ГАСПАДАРАННЯ

Артыкул 6. Эканамічная неплацежаздольнасць — гэта засведчаная судом няздольнасць суб'екта гаспадарання аплаціць прад'яўленыя фінансавыя дакументы.

Артыкул 7. Вядзенне справы аб эканамічнай неплацежаздольнасці ажыццяўляецца з мэтай урэгулявання ўзаемаадносін суб'екта гаспадарання і крэдытораў, прадастаўлення права суб'екту гаспадарання прадоўжыць сваю дзейнасць.

Артыкул 8. Падставай для ўзбуджэння вядзення справы аб эканамічнай неплацежаздольнасці з'яўляецца:

няздольнасць суб'екта гаспадарання своечасова аплаціць прад'яўленыя фінансавыя дакументы;

перавышэнне вартасці даўгавых абавязацельстваў над вартасцю маёмасці суб'екта гаспадарання;

прызнанне суб'ектам гаспадарання сваёй эканамічнай неплацежаздольнасці.

Артыкул 9. Вядзенне справы аб эканамічнай неплацежаздольнасці ўзбуджаецца:

па заяве крэдытора;

па заяве суб'екта гаспадарання аб сваёй эканамічнай неплацежаздольнасці.

Артыкул 10. Пры падачы суб'ектам гаспадарання заявы ў суд аб сваёй эканамічнай неплацежаздольнасці неабходна:

для дзяржаўных прадпрыемстваў — рашэнне ўласніка (упаўнаважанага ім органа) і савета (праўлення) прадпрыемства;

для прадпрыемстваў, заснаваных на калектыўнай уласнасці, — рашэнне ўласнікаў, якія валодаюць не менш чым дзвюма трацямі вартасці маёмасці прадпрыемства;

для прадпрыемстваў, заснаваных на прыватнай уласнасці, — рашэнне ўласніка;

для сумесных прадпрыемстваў і прадпрыемстваў, заснаваных на змешаных формах уласнасці, — рашэнне ўласнікаў, якія валодаюць не менш чым дзвюма трацямі вартасці маёмасці прадпрыемства, або ўпаўнаважаных імі органаў.

Аб рашэнні суб'екта гаспадарання прызнаць сваю эканамічную неплацежаздольнасць паведамляецца працоўнаму калектыву.

Артыкул 11. Да вынясення рашэння суда суб'ект гаспадарання мае права прадаўжаць сваю гаспадарчую дзейнасць.

Артыкул 12. Пры падрыхтоўцы справы аб эканамічнай неплацежаздольнасці да слухання суд назначае экспертызу фінансава-гаспадарчай дзейнасці суб'екта гаспадарання.

Экспертам можа быць прадстаўнік Камітэта па кіраванню дзяржаўнай маёмасцю пры Савеце Міністраў Беларускай ССР або юрыдычная ці фізічная асоба, якой бакі прадстаўляюць па ўзаемнай дамоўленасці права на правядзенне экспертызы. Пры адсутнасці згоды аднаго з бакоў эксперт назначаецца судом.

У працэсе правядзення экспертызы неабходна:

ажыццявіць аналіз фінансавага стану суб'екта гаспадарання;

вывучыць абгрунтаванасць патрабаванняў крэдытораў;

устанавіць прычыны эканамічнай неплацежаздольнасці суб'екта гаспадарання;

прадставіць суду заключэнне аб выніках экспертызы, а таксама план урэгулявання ўзаемаадносін паміж суб'ектам гаспадарання і крэдыторамі.

Артыкул 13. План урэгулявання ўзаемаадносін паміж суб'ектам гаспадарання і крэдыторамі можа прадугледжваць наступныя меры:

чарговасць задавальнення прэтэнзій;

адтэрміноўку да аднаго года тэрміну задавальнення прэтэнзій;

выдзяленне неадкладных прэтэнзій і парадак іх задавальнення;

прапарцыянальнасць задавальнення прэтэнзій;

частковы распродаж маёмасці суб'екта гаспадарання;

рэарганізацыю суб'екта гаспадарання;

іншыя меры.

Артыкул 14. У выпадку, калі справа аб эканамічнай неплацежаздольнасці ўзбуджаецца па заяве самога суб'екта гаспадарання, ён можа быць надзелены судом дадатковымі правамі. У прыватнасці, суб'екту гаспадарання можа быць прадастаўлена права:

прадставіць у суд уласны план урэгулявання ўзаемаадносін з крэдыторамі і іншымі зацікаўленымі ў справе суб'ектамі гаспадарання;

атрымаць пазыку або фінансавую дапамогу са спецыяльнага фонду гаспадарчай рызыкі, калі такі ёсць;

атрымаць адтэрміноўку выканання пацверджаных даўгавых абавязацельстваў тэрмінам да трох гадоў.

Артыкул 15. У выніку слухання справы аб эканамічнай неплацежаздольнасці суб'екта гаспадарання суд мае права:

адхіліць іскавыя патрабаванні крэдытораў;

прызнаць іскавыя патрабаванні крэдытораў абгрунтаванымі, суб'екта гаспадарання — эканамічна неплацежаздольным, але адтэрмінаваць выкананне ўсіх або асобных пацверджаных даўгавых абавязацельстваў, калі эканамічная неплацежаздольнасць настала па аб'ектыўных прычынах і з'яўляецца часовай, а таксама прызнаць несапраўднымі, спыніць або адтэрмінаваць выкананне тых гаспадарчых пагадненняў, якія прывялі суб'екта гаспадарання да эканамічнай неплацежаздольнасці;

прызнаць іскавыя патрабаванні крэдытораў абгрунтаванымі, суб'екта гаспадарання — эканамічна неплацежаздольным, узбудзіць справу аб банкруцтве.

Аб'ектыўнымі прычынамі могуць быць:

стыхійныя бедствы;

прызнанне судом заключанай здзелкі несапраўднай;

змяненне дзяржавай эканамічных метадаў рэгулявання гаспадарчай дзейнасці суб'екта гаспадарання;

іншыя прычыны, прызнаныя судом.

Артыкул 16. На любым этапе разгляду справы аб эканамічнай неплацежаздольнасці адказчык можа ўнесці вызначаны судом залог. Ў гэтым выпадку вядзенне справы прыпыняецца на тэрмін да аднаго года.

Артыкул 17. У выпадку калі план урэгулявання ўзаемаадносін паміж суб'ектам гаспадарання і крэдыторамі ўключае частковы распродаж маёмасці, то яго распродаж ажыццяўляецца даўжніком пад кантролем упаўнаважанай судом асобы.

Артыкул 18. У выпадку адхілення патрабаванняў крэдытораў па іску да суб'екта гаспадарання суд вызначае размер кампенсацыі маральнага і матэрыяльнага ўрону, які падлягае спагнанню з іх на карысць адказчыка.

Артыкул 19. Па патрабаванню крэдытора суд у тэрміны, устаноўленыя заканадаўствам, можа перагледзець сваё рашэнне па новаадкрытых абставінах.

Артыкул 20. Справа аб эканамічнай неплацежаздольнасці лічыцца законча най, калі даўжнік выведзены са стану неплацежаздольнасці або калі ўзбуджаецца справа аб банкруцтве.

Раздзел III. БАНКРУЦТВА СУБ'ЕКТА ГАСПАДАРАННЯ

Артыкул 21. Банкруцтва — гэта засведчаная судом поўная неплацежаздольнасць суб'екта гаспадарання.

Артыкул 22. Мэтай разбору справы аб банкруцтве з'яўляецца максімальна магчымае задавальненне прэтэнзій крэдытораў, ліквідацыя неплацежаздольных суб'ектаў гаспадарання, аб'яўленне суб'екта гаспадарання свабодным ад даўгоў.

Артыкул 23. Падставай для ўзбуджэння справы аб банкруцтве з'яўляецца:

заява суб'екта гаспадарання аб сваім банкруцтве;

рашэнне суда аб узбуджэнні справы аб банкруцтве;

заява крэдытора, пададзеная пасля заканчэння ўстаноўленага судом тэрміну для ўрэгулявання ўзаемаадносін паміж крэдыторамі і суб'ектам гаспадарання.

Артыкул 24. Пры заяве суб'екта гаспадарання аб сваім банкруцтве неабходна:

для дзяржаўных прадпрыемстваў — рашэнне ўласніка (упаўнаважанага ім органа) і савета (праўлення) прадпрыемства;

для прадпрыемстваў, заснаваных на калектыўнай уласнасці, — рашэнне ўласнікаў, якія валодаюць не менш чым дзвюма трацямі вартасці маёмасці прадпрыемства;

для прадпрыемстваў, заснаваных на прыватнай уласнасці, — рашэнне ўласніка;

для сумесных прадпрыемстваў і прадпрыемстваў, заснаваных на змешаных формах уласнасці, — рашэнне ўласнікаў, якія валодаюць не менш чым дзвюма трацямі вартасці маёмасці прадпрыемства, або ўпаўнаважаных імі органаў.

Аб рашэнні суб'екта гаспадарання аб'явіць сябе банкрутам паведамляецца працоўнаму калектыву.

Артыкул 25. Пасля ўзбуджэння справы аб банкруцтве суд публікуе за кошт заяўніка ў афіцыяльных выданнях ўрада Беларускай ССР і мясцовым друку аб'яву аб маючым адбыцца слуханні справы. У аб'яве павінны быць указаны:

назва і адрас суда;

назва і адрас суб'екта гаспадарання;

падстава для ўзбуджэння справы;

зварот да крэдытораў і зацікаўленых бакоў і тэрмін, у які яны могуць прад'явіць свае прэтэнзіі;

іншыя істотныя абставіны справы.

Артыкул 26. Патрабаванні крэдытораў прымаюцца на працягу тэрміну, устаноўленага судом. Патрабаванні, заяўленыя пасля заканчэння ўказанага тэрміну, задавальняюцца з маёмасці прадпрыемства, якая засталася пасля задавальнення патрабаванняў, заяўленых у тэрмін.

Артыкул 27. Пасля ўзбуджэння справы аб банкруцтве суд можа назначыць па прадстаўленню крэдытораў або па ўласнай ініцыятыве даверанную асобу для ажыццяўлення функцый кантролю і кіравання маёмасцю суб'екта гаспадарання.

Даверанай асобай можа быць фізічная або юрыдычная асоба, якая мае права на правядзенне такога віду работ.

Артыкул 28. Даверанная асоба мае права:

назначаць свайго бухгалтара і іншых асоб для вядзення справы;

прыцягваць экспертаў;

забараняць або дазваляць вытворчую дзейнасць суб'екта гаспадарання;

ставіць перад судом пытанне аб прызнанні несапраўднымі здзелак суб'екта гаспадарання, учыненых на працягу года да пачатку справы аб банкруцтве або да падачы заявы аб эканамічнай неплацежаздольнасці з мэтай утойвання маёмасці або ўхілення ад выплаты даўгоў, а таксама калі суб'ект гаспадарання атрымаў па здзелцы значна менш эканамічна абгрунтаванай цаны маёмасці, або калі суб'ект гаспадарання з'яўляўся неплацежаздольным.

Артыкул 29. Суб'ект гаспадарання абавязаны прадставіць даверанай асобе поўны спіс сваіх крэдытораў і дэбітораў з указаннем сумы запазычанасці, разгорнуты баланс актываў і пасіваў, справаздачу аб фінансавым становішчы, усю неабходную інфармацыю, якая змяшчаецца ў кнігах, рахунках і іншых дакументах.

Артыкул 30. У тэрмін, устаноўлены судом, даверанная асоба абавязана прадставіць заключэнне аб наяўнасці факта банкруцтва суб'екта гаспадарання.

Артыкул 31. З моманту прызнання суб'екта гаспадарання банкрутам:

прыпыняецца выплата дывідэндаў, падаткаў і плацяжоў;

не дапускаецца прад'яўленне новых патрабаванняў да яго;

лічацца закончанымі тэрміны пагашэння ўсіх даўгоў;

прыпыняецца вядзенне па ўсіх справах супраць банкрута, звязаных з маёмасцю.

Усе маёмасныя патрабаванні да банкрута могуць быць прад'яўлены толькі ў рамках справы аб банкруцтве.

Артыкул 32. Пры прыняцці рашэння аб прызнанні суб'екта гаспадарання банкрутам суд утварае ліквідацыйную камісію на чале з даверанай асобай.

Артыкул 33. Ліквідацыйная камісія абавязана:

паведаміць крэдыторам і зацікаўленым бакам аб ліквідацыі прадпрыемства-банкрута;

сканцэнтраваць грашовыя сродкі прадпрыемства-банкрута на адзіным рахунку ў адным банку;

скласці справаздачу аб маёмасці прадпрыемства-банкрута, уключаючы тую, што знаходзіцца пад залогам;

падрыхтаваць план яго ліквідацыі;

закончыць бягучыя справы;

ажыццявіць паэтапную ліквідацыю ўласнасці прадпрыемства-банкрута ў інтарэсах зацікаўленых бакоў;

прадастаўляць крэдыторам, суду, дзяржаўным кантралюючым і падатковым органам, іншым зацікаўленым арганізацыям і асобам неабходную інфармацыю аб маёмасці прадпрыемства-банкрута, аб ходзе працэсу ліквідацыі ўласнасці;

падрыхтаваць заключную справаздачу аб правядзенні ліквідацыі прадпрыемства-банкрута і прадставіць яе ў суд.

Артыкул 34. План ліквідацыі павінен адлюстроўваць:

поўную і аб'ектыўную карціну фінансавага стану прадпрыемства-банкрута;

умовы, парадак, чарговасць і прапарцыянальнасць задавальнення прэтэнзій крэдытораў;

улік інтарэсаў уласніка прадпрыемства-банкрута, працоўнага калектыву;

пералік маёмасці, якая падлягае распродажу;

спосаб, месца і час распродажу маёмасці;

умовы аплаты судовых выдаткаў, дзейнасці экспертаў, членаў ліквідацыйнай камісіі, даверанных і іншых асоб.

Артыкул 35. З мэтай абароны сваіх інтарэсаў крэдыторы маюць права дзейнічаць праз сваіх прадстаўнікоў.

Прадстаўнікі крэдытораў маюць права:

прадстаўляць інтарэсы крэдытораў у судзе;

атрымліваць інфармацыю аб фінансавым стане прадпрыемства-банкрута, аб стане яго маёмасці;

ажыццяўляць кантроль за дзеяннямі даверанай асобы;

знаёміцца з планам ліквідацыі прадпрыемства-банкрута;

абскардзіць дзеянні даверанай асобы, ліквідацыйнай камісіі ў судзе.

Артыкул 36. План ліквідацыі прадпрыемства-банкрута павінен быць узгоднены з крэдыторамі і лічыцца адобраным, калі падтрыманы крэдыторамі, якія прадстаўляюць не менш дзвюх трацей сумы патрабаванняў. Калі план ліквідацыі не адабраецца, а крэдыторы не прадставілі ў вызначаны судом тэрмін уласны план ліквідацыі прадпрыемства-банкрута, то суд зацвярджае план, прапанаваны ліквідацыйнай камісіяй.

У выпадку, калі ініцыятарам узбуджэння справы быў сам суб'ект гаспадарання, то ён можа прадставіць свой план ліквідацыі прадпрыемства.

Артыкул 37. На падставе зацверджанага плана ліквідацыі ажыццяўляюцца распродаж маёмасці і задавальненне прэтэнзій да даўжніка ў наступнай чарговасці:

даўгавыя абавязацельствы пад залог маёмасці;

даўгавыя абавязацельствы па выплаце заработнай платы, аплаце працы экспертаў, членаў ліквідацыйнай камісіі, даверанных і іншых асоб, абавязацельствы, якія выцякаюць з працоўных праваадносін, судовыя выдаткі па дадзенай справе;

кантрактныя абавязацельствы па аплаце атрыманых прадпрыемствам тавараў, аплаце работ і паслуг, штрафаў і няўстоек, падаткаў і плацяжоў у бюджэт;

незабяспечаныя абавязацельствы па аблігацыях і іншых відах каштоўных папер, выпушчаных для рэалізацыі сярод грамадзян, а таксама даўгавыя абавязацельствы перад банкамі;

абавязацельствы перад акцыянерамі і пайшчыкамі;

іншыя абавязацельствы даўжніка.

Артыкул 38. Распродаж маёмасці банкрута ажыццяўляецца пры дапамозе публічных таргоў, аб месцы і часе правядзення якіх ліквідацыйная камісія аб'яўляе ў афіцыяльных выданнях ўрада Беларускай ССР і мясцовым друку не пазней чым за дзесяць дзён да іх пачатку. Маёмасць даўжніка можа распрадавацца паэтапна, але заўсёды публічна і па эканамічна абгрунтаваных цэнах.

Артыкул 39. Атрыманыя ад продажу сумы размяркоўваюцца паміж крэдыторамі па плану ліквідацыі прадпрыемства-банкрута. Плацяжы павінны праводзіцца па меры продажу маёмасці даўжніка. Канчатковая выплата ажыццяўляецца пасля продажу ўсёй маёмасці ў адпаведнасці з планам ліквідацыі.

Аб правядзенні апошняй выплаты павінна быць публікацыя.

Артыкул 40. Правы асоб, працаваўшых на прадпрыемстве, якое ліквідуецца, рэгулююцца заканадаўствам Беларускай ССР.

Артыкул 41. Пры ліквідацыі прадпрыемства-банкрута незалежна ад чарговасці задавальнення прэтэнзій да даўжніка ажыццяўляецца капіталізацыя пачасовых плацяжоў, якія належаць выплаце з гэтага прадпрыемства ў сувязі з прычыненнем калецтва, іншага пашкоджання здароўя або са смерцю грамадзяніна.

Артыкул 42. Калі план ліквідацыі прадугледжвае выкуп маёмасці прадпрыемства і пагашэнне яго даўгоў працоўным калектывам, то распродаж маёмасці праз таргі не праводзіцца.

Артыкул 43. Астатак вартасці маёмасці, якая ліквідуецца, пасля задавальнення патрабаванняў крэдытораў і аплаты расходаў па вядзенню справы атрымлівае даўжнік — уласнік маёмасці.

Не распрададзеная ў працэсе ліквідацыі маёмасць выкарыстоўваецца па ўказанню даўжніка-ўласніка.

Артыкул 44. Даўгавыя абавязацельствы, не задаволеныя за недахопам маёмасці, лічацца пагашанымі.

Артыкул 45. Пасля заканчэння працэсу ліквідацыі прадпрыемства ліквідацыйная камісія перадае заключную справаздачу на захоўванне ў адпаведны архіў, паведамляе ў Міністэрства фінансаў Беларускай ССР і ў Дзяржаўны камітэт Беларускай ССР па статыстыцы і аналізу для выключэння прадпрыемства з дзяржаўных рэестра і рэгістра Беларускай ССР. Пры ліквідацыі прадпрыемства, якое ажыццяўляе знешнеэканамічную дзейнасць, дадаткова паведамляецца Дзяржаўнаму камітэту Беларускай ССР па знешнеэканамічных сувязях і Банку знешнеэканамічнай дзейнасці Беларускай ССР.

Артыкул 46. З моманту выключэння прадпрыемства з рэестра дзяржаўнай рэгістрацыі Беларускай ССР яно лічыцца ліквідаваным, справа аб банкруцтве — спыненай, а даўжнік — свабодным ад даўгоў.

**Старшыня Вярхоўнага Савета Беларускай ССР
М. ДЗЕМЯНЦЕЙ.**

30 мая 1991 г.
гор. Мінск.

Пастанова Вярхоўнага Савета Беларускай ССР

Аб увядзенні ў дзеянне Закона Беларускай ССР «Аб эканамічнай неплацежаздольнасці і банкруцтве»

Вярхоўны Савет Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі п а с т а н а ў л я е:

1. Увесці ў дзеянне Закон Беларускай ССР «Аб эканамічнай неплацежаздольнасці і банкруцтве» з 1 ліпеня 1991 года.

2. Да правядзення заканадаўства Беларускай ССР у адпаведнасць з Законам Беларускай ССР «Аб эканамічнай неплацежаздольнасці і банкруцтве» акты дзеючага заканадаўства прымяняюцца, паколькі яны не супярэчаць дадзенаму Закону.

3. Закон Беларускай ССР «Аб эканамічнай неплацежаздольнасці і банкруцтве» прымяняецца да праваадносін, якія ўзніклі пасля ўвядзення Закона ў дзеянне, гэта значыць з 1 ліпеня 1991 года. Па праваадносінах, якія ўзніклі да 1 ліпеня 1991 года, Закон Беларускай ССР «Аб эканамічнай неплацежаздольнасці і банкруцтве» прымяняецца да тых правоў і абавязкаў, якія ўзнікнуць пасля ўвядзення Закона ў дзеянне.

4. Савету Міністраў Беларускай ССР:

распрацаваць і да 1 ліпеня 1991 года зацвердзіць Палажэнне аб умовах і парадку дзейнасці экспертаў і даверанных асоб у выпадках эканамічнай неплацежаздольнасці або банкруцтва суб'ектаў гаспадарання;

да 1 кастрычніка 1991 года прадставіць у Вярхоўны Савет Беларускай ССР прапановы па прывядзенню заканадаўчых актаў Беларускай ССР у адпаведнасць з Законам Беларускай ССР «Аб эканамічнай неплацежаздольнасці і банкруцтве»; прывесці ў адпаведнасць з дадзеным Законам пастановы і распараджэнні ўрада Беларускай ССР; забяспечыць перагляд і адмену міністэрствамі, дзяржаўнымі камітэтамі і ведамствамі Беларускай ССР іх нарматыўных актаў, якія супярэчаць дадзенаму Закону.

**Старшыня Вярхоўнага Савета Беларускай ССР
М. ДЗЕМЯНЦЕЙ.**

30 мая 1991 г.
гор. Мінск.

Закон Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі

Аб прадпрымальніцтве ў Беларускай ССР

Гэты Закон вызначае прававыя, эканамічныя асновы прадпрымальніцтва, агульныя палажэнні арганізацыі прадпрымальніцкай дзейнасці, рэгламентуе парадак рэгістрацыі і спынення дзейнасці, правы, абавязкі і адказнасць суб'ектаў прадпрымальніцтва, устанаўлівае меры дзяржаўнай абароны, падтрымкі і рэгулявання прадпрымальніцтва ў Беларускай ССР.

Закон накіраваны на стварэнне ўмоў для шырокага праяўлення гаспадарчай ініцыятывы і прадпрыемлівасці грамадзян на аснове рэалізацыі прынцыпу роўнасці ўсіх форм уласнасці, свабоды распараджэння маёмасцю і выбару сфер дзейнасці.

Парадак стварэння і рэгістрацыі канкрэтных арганізацыйна-прававых форм прадпрымальніцкай дзейнасці рэгулюецца адпаведным заканадаўствам Беларускай ССР.

Артыкул 1. Паняцце прадпрымальніцтва.

Прадпрымальніцтва (прадпрымальніцкая дзейнасць — самастойная, ініцыятыўная дзейнасць грамадзян, якая накіравана на атрыманне прыбытку або асабістага даходу і ажыццяўляецца ад свайго імя, на сваю рызыку і пад сваю маёмасную адказнасць або ад імя і пад маёмасную адказнасць юрыдычнай асобы (прадпрыемства).

Прадпрымальніцкая дзейнасць можа ажыццяўляцца ў выглядзе індывідуальнай працоўнай дзейнасці, а таксама ў розных арганізацыйна-прававых формах прадпрыемстваў (юрыдычных асоб).

Артыкул 2. Суб'екты прадпрымальніцтва.

Суб'ектамі прадпрымальніцтва з'яўляюцца:

фізічныя асобы, не абмежаваныя ў правах у парадку, які вызначаецца заканадаўчымі актамі Беларускай ССР і СССР, у тым ліку замежныя грамадзяне і асобы без грамадзянства ў межах правоў і абавязкаў, прадугледжаных дзеючым заканадаўствам Беларускай ССР;

групы грамадзян (партнёраў) — калектывы прадпрымальнікаў.

Не дапускаецца займанне прадпрымальніцкай дзейнасцю кіруючымі работнікамі і спецыялістамі дзяржаўных органаў, у функцыі якіх уваходзіць вырашэнне пытанняў, звязаных з ажыццяўленнем прадпрымальніцкай дзейнасці, або кантроль за такой дзейнасцю.

Артыкул 3. Формы прадпрымальніцтва.

У Беларускай ССР устанаўліваюцца наступныя формы прадпрымальніцкай дзейнасці:

прыватнае прадпрымальніцтва, якое ажыццяўляецца суб'ектамі прадпрымальніцтва на аснове сваёй уласнасці або на аснове маёмасці, што атрымана і выкарыстоўваецца на законнай падставе;

калектыўнае прадпрымальніцтва, якое ажыццяўляецца прадпрымальнікамі на аснове калектыўнай уласнасці або на аснове маёмасці, што атрымана і выкарыстоўваецца на законнай падставе.

Прадпрымальніцтва можа ажыццяўляцца без утварэння юрыдычнай асобы і з утварэннем юрыдычнай асобы, без выкарыстання наёмнай працы і з выкарыстаннем наёмнай працы.

Асобай формай прадпрымальніцтва з'яўляецца прадпрымальніцкая дзейнасць, якая ажыццяўляецца кіраўніком прадпрыемства, калі ён на аснове кантракта з уласнікам маёмасці або ўпаўнаважанай ім асобай (органам) надзелены правамі і абавязкамі і нясе адказнасць, устаноўленую для прадпрымальніка.

Артыкул 4. Заканадаўства аб прадпрымальніцтве.

Ажыццяўленне прадпрымальніцкай дзейнасці і адносіны, звязаныя з прадпрымальніцтвам, незалежна ад форм уласнасці, віду і сферы дзейнасці рэгулююцца гэтым Законам і іншымі заканадаўчымі актамі Беларускай ССР.

Калі прадпрымальніцкая дзейнасць ажыццяўляецца на падставе ўтварэння або набыцця прадпрыемства, якое з'яўляецца юрыдычнай асобай, яна рэгулюецца таксама Законам Беларускай ССР «Аб прадпрыемствах у Беларускай ССР» і іншым заканадаўствам аб прадпрыемствах, паколькі іншае не прадугледжана гэтым Законам.

Асаблівасці прадпрымальніцкай дзейнасці замежных грамадзян рэгулююцца таксама заканадаўствам Беларускай ССР аб замежных інвестыцыях на тэрыторыі Беларускай ССР.

Артыкул 5. Дзяржаўная рэгістрацыя прадпрымальнікаў.

Статус прадпрымальніка набываецца пры дапамозе дзяржаўнай рэгістрацыі ў парадку, устаноўленым гэтым Законам і іншым заканадаўствам Беларускай ССР.

Дзяржаўная рэгістрацыя прадпрымальнікаў, якія ажыццяўляюць сваю дзейнасць з утварэннем юрыдычнай асобы, праводзіцца на падставе Закона Беларускай ССР «Аб прадпрыемствах у Беларускай ССР» і іншага заканадаўства Беларускай ССР.

Дзяржаўная рэгістрацыя прадпрымальнікаў, якія ажыццяўляюць сваю дзейнасць без утварэння юрыдычнай асобы, праводзіцца выканаўчымі камітэтамі раённых, гарадскіх, раённых у гарадах Саветаў народных дэпутатаў па месцы жыхарства прадпрымальнікаў.

Для дзяржаўнай рэгістрацыі прадпрымальнікаў у выканаўчы камітэт адпаведнага Савета народных дэпутатаў прадстаўляюцца заява прадпрымальніка, ліцэнзія, калі дадзены від дзейнасці падлягае ліцэнзаванню, і дакументы, якія пацвярджаюць кваліфікацыю прадпрымальніка, калі яго дзейнасць можа ўяўляць пагрозу жыццю і здароўю людзей або навакольнаму асяроддзю.

Дзяржаўная рэгістрацыя прадпрымальніка павінна быць праведзена не пазней 30 дзён з моманту падачы неабходных дакументаў у выканаўчы камітэт адпаведнага Савета народных дэпутатаў.

Адмова ў дзяржаўнай рэгістрацыі прадпрымальніка па матывах немэтазгоднасці яго дзейнасці не дапускаецца.

Калі дзяржаўная рэгістрацыя прадпрымальніка ва ўстаноўлены тэрмін не ажыццяўляецца або ў ёй адмоўлена па матывах, якія прадпрымальнік лічыць неабгрунтаванымі, ён можа звярнуцца ў суд.

За дзяржаўную рэгістрацыю прадпрымальніка з яго бярэцца плата ў размерах, якія ўстанаўліваюцца заканадаўствам Беларускай ССР. Атрыманыя сродкі залічваюцца ў бюджэт раёна, горада, раёна ў горадзе, па месцы рэгістрацыі прадпрымальніка.

Артыкул 6. Правы прадпрымальніка.

Прадпрымальнік мае права:

займацца любой гаспадарчай дзейнасцю, не забароненай заканадаўствам Беларускай ССР;

ствараць любыя прадпрыемствы, арганізацыя якіх не супярэчыць заканадаўству Беларускай ССР;

прыцягваць на дагаворных пачатках для вядзення прадпрымальніцкай дзейнасці маёмасць, грашовыя сродкі і асобныя маёмасныя правы іншых грамадзян, прадпрыемстваў і арганізацый, у тым ліку замежных юрыдычных і фізічных асоб;

удзельнічаць сваёй маёмасцю і маёмасцю, атрыманай на законнай падставе, у дзейнасці іншых гаспадарчых суб'ектаў;

самастойна фарміраваць праграму гаспадарчай дзейнасці, выбіраць пастаўшчыкоў і спажыўцоў сваёй прадукцыі, устанаўліваць цэны і тарыфы на прадукцыю (работы, паслугі) у адпаведнасці з заканадаўствам Беларускай ССР і заключанымі дагаворамі;

(Заканчэнне на 4-й стар.).

Народная газета

Паведамляюць рэпарцёры

Пугачоўская праўда

Мінскі клуб «Ала Пугачова» аб'ядноўвае прыхільнікаў вядомай эстраднай зоркі. Тут выпускаецца самвыдатаўская газета, якая так і называецца «Пугачевская правда». Выдае яе Ю. Ціхановіч. Выйшла ўжо некалькі дзесяткаў нумароў.

— Наша газета расказвае пра жыццё і творчую дзейнасць папулярнай спявачкі, гаворыць рэдактар. — Знаёміць чытачоў з фактамі яе біяграфіі. «Набіраецца» «Пугачевская правда» ад рукі, гэта значыць выпісваецца кожная літара. Потым размнажаецца на ксераксе.

На адрас клуба прыходзіць шмат пісьмаў. Аўтары расказваюць пра свае жыцці, дзякуюць спявачцы за тое, што сваімі песнямі яна падтрымала іх у цяжкую хвіліну. А. Пугачова ведае пра існаванне такога клуба ў Мінску, пра тое, што выходзіць газета, названая яе прозвішчам. Ніякіх грашовых датацый не выдаткоўвае: каб не склаўся культ яе асобы.

Мікола ЖУКОЎСКІ.

Меркаванне

Ці зменіцца сутнасць?

«Пасля рэвалюцыі 1917 года краінай кіруе Камуністычная партыя. І ўвесь гэты час яна «вядзе да камунізму». На чале ўлады ў нас не было ні прэзідэнтаў, ні прэм'ер-міністраў. На чале ўлады заўсёды былі (дый цяпер тое самае) генеральныя сакратары. А прэса наша ўвесь час высмейвала і крытыкавала «гнілы» капіталізм. Дык навошта ж цяпер пераймаць у капіталістаў іхнія назвы дзяржаўных кіраўнікоў і органаў? У нас з'явіліся прэзідэнт, віцэ-прэзідэнт, прэм'ер-міністр, мэры гарадоў, парламенты, кабінет міністраў і г. д.

Няўжо нашы дзяржаўныя кіраўнікі думаюць, што з гэтым пераймальніцтвам лягчэй будзе дагнаць «гнілы» капіталізм?

Канстанцін ЗУБІК,
інвалід Савецкай Арміі,
ветэран пагранічных войск.
Ляхавіцкі раён.

Вы слыхали?

Хрусталев ждет суда

Следствие по делу бывшего директора минской базы «Хозтовары» Юрия Хрусталева закончено, и он скоро предстанет перед судом.

Даже видавшие виды сотрудники ОБХСС были поражены размахом деятельности предприимчивого директора, наладившего для себя и своих близких бесперебойную продажу наидефицитнейших товаров. Таким образом руководитель оптовой базы готовился к рыночной экономике и собирал кое-какой товарный запасец для собственного торгового дела. В то лето пропагандировавшая по сенсациям белорусская пресса охотно помещала фотоснимки сокровищ, накопленных Хрусталевым, — чудесных импортных сервизов, замысловатых светильников, японской видеоаппаратуры. Общей суммы дефицита, для перевозки которого следствию понадобился грузовик, никто не называл. Хотя в некоторых сообщениях мелькала сумма 1,5 миллиона рублей.

Хранился великолепный импорт на квартире матери Хрусталева. Читатели, должно быть, помнят кадры видеозаписи, запечатлевшие разъяренную пожилую женщину, которая защищала от милиционеров сыновье добро. Так вот, большая часть изъятых тогда товаров сегодня матери Хрусталева возвращена.

Поступили так, следуя букве закона. Фактов хищения, строго говоря, не установлено, и Хрусталеву, скорее всего, будет предъявлено обвинение только в нарушении правил торговли. Соответствующая статья Уголовного кодекса признает преступлением продажу со склада или из подсобки. Тот же товар, купленный через прилавок и с оплатой в кассу, остается чистым перед законом и продавца и покупателя. Следствие доказало (хотя последнее слово за судом), что с нарушением правил торговли Хрусталев продал товаров на 31 тысячу рублей. Именно эта скромная сумма, пожалуй, будет фигурировать в обвинительном заключении. Правда, для бывшего директора это может обернуться сроком. Но что это меняет. Статья 156 УК БССР квалифицирует любую сумму свыше 10 тысяч рублей как «особо крупную» и предусматривает лишение свободы на срок от 3 до 10 лет.

Бизнес Хрусталева не состоялся. Но вот что любопытно: основой для какой коммерции станет весь заботливо накопленный им дефицит, который вернулся к его родственникам?

Игорь ФИЛИПЕНКО.

Чудаки украшают жизнь

«Примите шкатулку на память...»

В Пашковскую школу, что в Могилевском районе, позарез нужен был учитель пения и рисования. А где его взять, когда многие преподаватели не вернулись с войны, а новых еще не обучили?

— Подыскивайте человека на месте,—посоветовали в районо директору школы В. Платоненко.

Будучи в деревне Застенки, Василий Ильич услышал залихватскую игру на балалайке.

— Кто играет? — спросил он у встречного.

— Приезжий. Кажется, Георгием величают,— ответил он.

Буквально через несколько минут директор школы многое узнал о музыканте.

Сафронов Георгий Григорьевич в недалеком прошлом — коренной москвич. Фронтовик. В Москве работал на одном из заводов художником-оформителем. Приехал жить в Застенки — родную деревню жены Марии Денисовны, с которой познакомился на фронте. Уже подыскал себе работу в городе Могилеве.

Долго длилась беседа между директором школы и Сафроновым. Для школы бывший фронтовик подходил по многим статьям: музыкант, неплохо поет, имеет отличную военную выправку, что немаловажно для военрука.

Преподавал Георгий Григорьевич в школе черчение и рисование, пение и физкультуру. Отдал этому более сорока лет своей жизни. Немало его бывших воспитанников стали учителями.

Все годы работы в школе Георгий Григорьевич вел кружок «Умелые руки». С каким нетерпением ждали занятий ребята! Словно волшебник, учитель демонстрировал ученикам, как при помощи резца можно получить на деревянной дощечке удивительно красивый пейзаж или же портрет человека, как из соломенных малюсеньких квадратиков сотворяется орнамент... Выполненные вместе с ребятами работы демонстрировались на районных и областных конкурсах, отмечались призами.

Занимался Георгий Григорьевич поделками не только в школе, но и дома, ибо это стало потребностью его души. Придет из школы, поможет Марии Денисовне управиться с домашним хозяйством и — за любимое занятие. В зависимости от настроения то рисует, то из дерева что-то творит. Правда, не всегда удавалось сполна отдаться творчеству. И вот почему. Не только жители деревни Гаи, где Георгий Григорьевич поставил себе дом в пятидесятых годах, но и других населенных пунктов узнали, что, ко всему, учитель прекрасно владеет топором, столярным инструментом, может на загляденье отделать дом, построить веранду. Уважительный, стремящийся сделать людям добро, Георгий Григорьевич частенько оставлял работу над поделками и спешил сделать человеку доброе дело. В Бобровичах одному жителю так отделал домик, что мимо нельзя пройти, чтобы не полюбоваться. С этим домиком связан, можно сказать, анекдотичный случай. Было так.

Вскоре после того, как мастер закончил работу над домом, вместе с женой случилось проезжать через Бобровичи.

— Вот это отделочка. Ты, Григорьевич,—обратилась Мария Денисовна к мужу,— мог бы такое сотворить?

Георгий Григорьевич рассмеялся, а потом и говорит:

— Дорогая Марьюшка, да это же работа твоего любимого муженька...

Может быть, и по сей день работал бы Георгий Григорьевич в школе, если бы не инфаркт. Пришлось оставить преподавание. Зато сколько появилось времени! И его мастер реализует сполна. Расширил «ассортимент» поделок. Видели бы, какой прекрасный получается у Георгия Григорьевича сувенир «Мягкий уголок»! В крошечном наборе — стол, четыре стула, напоминающие своим исполнением барскую мебель. А из чего, думаете, все это сделано? Из обыкновенных жестяных консервных банок, которых целые горы на свалках. «Мебель» изготовлена при помощи ножниц и нехитрого инструмента для сгибания и закручивания жести.

Морской медведь, олень выполнены резцом по дереву с черным фоном. Резные рамки, шкатулки из дерева — много чего другого на «потоке» у Георгия Григорьевича. Но что удивительно: десятки лет занимался человек поделками, а в доме их небогато. Может, все идет на продажу? Вовсе нет. Щедрый по натуре, Георгий Григорьевич раздаривает свои поделки людям. На память, на радость. Побываете у него в доме, убедитесь в этом.

Николай КОМЛЕВ.
Фото Стальяна ТРАЦЕВСКОГО.

Трывожна!

НЕ КОЖНЫ РЫЗЫКНЕ ШУКАЦЬ ШЧАСЦЕ НА УРАЛЕ

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.).

талургічнага камбіната яшчэ ў гады вайны). Потым пра гэту назву забыліся, хоць райкамы КПСС усё яшчэ даволі бадзёра прапагандуюць выгоды сацыялізму.

Я не ведаю, як назваць тое, што я ўбачыў. Вельмі добрыя людзі жывуць у вельмі дрэнных умовах. Магчыма, гэта і можна назваць сацыялізмам, але хутчэй за ўсё гэта нагадвае рабства. Памятаеце, мы з вамі лаялі і праклінаем цяпер чэргі. У Чалябінску, як правіла, чэргаў не відаць, бо стаяць у іх няма ніякага сэнсу. Ну, не будуць жа штурхацца людзі ў шматлікіх так званых «каміслюксах», дзе тавараў вельмі шмат, але ўсе яны каштуюць астранамічна дорага.

І ў гэтых умовах у партыйных камітэтаў (маюцца на ўвазе структуры КПСС) хапіла розуму альбо хутчэй за ўсё нахабства асобнага роду, каб агітаваць за выбранне прэзідэнтам Расіі былога прэм'ер-міністра Расіі Мікалая Рыжкова. Але, да задавальнення беспартыйных працоўных і «дэмаросаў», вялася яна няўклюдна. Такія лозунгі, як «Рыжков — это порядочность, честь, нравственность, искренность!», «Рыжков — это глубокая вера, здравый смысл, талант, трудолюбие и патриотизм народов России», нічога, акрамя ўсмешак, у людзей не выклікалі.

Праўда, партыйныя функцыянеры ўжо не вельмі давяраюць друкаванаму слову. Журналісты абласной камсамольскай газеты выявілі зусім, як кажуць, бандыцкія метады: у Ленінскім раёне Чалябінска агітатары наведвалі кватэры і прапаноўвалі па 10 рублёў за абавязацельства галасаваць за Рыжкова, у Калінінскім раёне вынайшлі больш дзейсны сродак — голас у падтрымку былога прэм'ера каштуе бутэльку гарэлкі. Кіраўнік прэс-цэнтра абкама КПСС А. Кутэпаў неяк вяла абвяргаў гэтыя факты, але ж зусім немагчыма абвергнуць тое, што партыйныя камітэты з усіх сіл імкнуцца зрабіць стаўку на свайго чалавека. Праходзілі пленумы райкамаў, парткамаў на прадпрыемствах, чым, як я заўважыў, КПСС выклікала яшчэ большае расчараванне ў рабочых. Так, на адным з самых сучасных прадпрыемстваў горада — заводзе «Цеплапрыбор» — у партыйнай арганізацыі не засталося ніводнага рабочага, толькі начальнікі.

Сакратар парткама КПСС металургічнага камбіната Аляксей Чаусаў не згадзіўся сустрэцца са мной для гутаркі. Крыху пазней высветлілася прычына такой нягасціннасці: сакратара парткама рашуча выселілі са службовага кабінета... На камбінаце ідзе рэферэндум, ці патрэбна яму арганізацыя КПСС, і сакратар рыхтуе дакументы аб арганізаваным адступленні. Як бачыце, хто заклікае выйсці з акопаў, а хто капае іх глыбей.

Нават сумленныя камуністы, тыя, хто не рваўся і не рвецца ў начальнікі, цяпер рэзка крытыкуюць уласную партыю, хоць і не збіраюцца з яе выходзіць. Маўляў, толькі сляпыя палітыкі маглі дапусціць такое, каб Кемераўскі абкам КПСС на чале з першым сакратаром Зайцавым агітаваў за Тулеева, ЦК КП Расіі на чале з Палазковым — за Рыжкова, прыхільнікі Генеральнага сакратара ЦК КПСС — за Бакаціна... Інжынер Магнітагорскага метызна-металургічнага камбіната Аляксандр Манахаў горка прызнаў, што КПСС аказалася няздольнай вылучыць па-сапраўднаму моцную альтэрнатыўную кандыдатуру Ельцыну.

Гэтую горыч радавога інжынера не падзяляюць многія ўральцы, у гэтым я пераканаўся пасля сустрэч з самымі рознымі людзьмі, пасля ўдзелу ў падзеях, звязаных з прыездам двух прэтэндэнтаў — Ельцына і Жырыноўскага.

У Чалябінску лічаць, што больш палавіны галасоў за Ельцына выбаршчыкі аддадуць ужо ў першым туры. Рыжкоў, як вядома, на Урал заехаць не рызыкнуў, Макашоў, вядомы вузкаму колу асоб, і толькі тым, што выдзеліў афіцэрам авіяцыйнага вучылішча штурманаў участак зямлі пад агароды і 600 пар цёплых чаравікаў для ветэранаў. Жырыноўскі не пабаяўся выступіць перад рабочымі трактарнага завода, але гэта, як мне сказалі, аўтарытэту яму не прыбавіла. Трэба аддаць належнае Уладзіміру Вольфавічу, што яго не бянтэжылі па-рабочаму прамыя воклічы ў падтрымку Ельцына. Але тое, што гаварыў Жырыноўскі, немагчыма было слухаць, не раскрыўшы ад здзіўлення вочы. Ну, напрыклад, вось якім чынам прэтэндэнт плануе вярнуць грошы ад тых краін, якія маюць даўгі Савецкаму Саюзу. Калі, скажам, Нігерыя не аддае 200 мільёнаў, то што рабіць? Нападаць на яе? Не! Проста паблізу яе берагоў правядзе манеўры Чарнаморскі флот... З Гамсахурдзіа ён сустрэцца зможа, але толькі пасля таго, як ён доўга прамарнуецца ў прыёмнай прэзідэнта Жырыноўскага... Тойсёй пляскаў у далоні. Я паспрабаваў высветліць у слухачоў, як ім спадабаўся госць горада. «Гэта Жванецкі ад палітыкі, палітычны клоун, а расійскім народам патрэбен сур'ёзны чалавек,— сказаў малады рабочы, — пакуль што Ельцына для Расіі ніхто не заменіць».

Афіцыйныя асобы і невялікая група журналістаў сустракалі Барыса Ельцына ў Чалябінскім аэрапорце позна вечарам. Пасля месячнай спякоты горад пасвяжэў, прайшоў дождж. «Ну вось бачыце,— жартаваў Барыс Мікалаевіч,— дождж мы вам прывезлі. Заўтра яшчэ раз пройдзе дождж. Абяцаю. Пра астатнія справы потым».

Нічога не ведаю пра сувязі Барыса Ельцына з нябеснай канцылярыяй, але яшчэ адзін дождж прайшоў над вобласцю і назаўтра. Чыстае супадзенне для жыхароў Паўднёвага Урала ўсё ж мае сімвалічнае значэнне. Да Барыса Мікалаевіча тут адносяцца з сімпатыяй, хаця выразна бачаць і яго слабыя бакі. Журналісты, тыя, хто вучыўся ў Свярдлоўску, памятаюць, як першы сакратар абкама КПСС слухаў разам са студэнтамі некаторыя лекцыі ва універсітэце, рабочым падабалася, як ён хадзіў па заводскіх сталовых... Гэта штрыхі з легенд. Цяпер жа па ўсяму адчуваецца, што Барыс Ельцын вырас як палітык. Прыезд у Чалябінск быў арганізаваны як рабочы.

Некалькі тысяч чалавек, што сабраліся на плошчы перад тэатрам оперы і балета імя Глінкі і прынеслі мноства кветак, пачулі не больш як дваццаць слоў. Барыс Мікалаевіч падзякаваў чэлябінцам за падтрымку і тут жа прапанаваў трансліраваць ход яго сустрэчы з тэатра на плошчу. Што і было зроблена.

Дзеля чаго ж прыязджаў Ельцын у Чалябінскую вобласць? Першы населены пункт, дзе спыніўся Старшыня Вярхоўнага Савета РСФСР, сяло Муслюмава,— гэта неабвешчаны пабрацім нашых чарнобыльскіх пасёлкаў, пасля страшэннага выбуху ў 1957 годзе значная частка вобласці стала радыеактыўна забруджанай. І цяпер гэта зямля ўяўляе сабой нешта жудаснае і абяздоленае. Тут ёсць каскад вадаёмаў-адстойнікаў на рэчцы Цеча, куды можна пад'ехаць толькі на спецыяльным аўтобусе, ёсць страшнае возера Карачай, якое спрабуюць засыпаць, бо ў яго акрузе зашкальваюць датчыкі...

Трэба самому бачыць гэтых цярплівых людзей, што жывуць і працуюць у надзвычайных, экстрэмальных умовах. Выбух рэактара пад Чалябінскам здарыўся амаль за 30 гадоў да Чарнобыля, але чалябінцам яшчэ толькі будзе прадастаўляцца чарнобыльскі статус. Яны вучацца ў нас... Гэта вышэйшая мерка цярплівасці. Яны неяк ціха і зайздросцяць нам: вы там на Захадзе жывяце, а мы тут марнуемся. Пра красавіцкія падзеі ў Мінску гавораць так: заеліся беларусы, вось пабылі б на нашым месцы...

Мне пашчасціла паглядзець, як Барыс Ельцын даваў адказы людзям. Вобласці патрэбна тэрміновая дапамога. Хто дапаможа? У першую чаргу самі сабе. Запланавана даць выканаўчым органам вобласці асобыя правы, якіх другія вобласці яшчэ не мелі. Яны заключаюцца ў ільготах на падатак з прыбытку, на плату за прыродныя рэсурсы. 10 працэнтаў прадукцыі будуць пакінуты ў распараджэнні абласных Саветаў і прадпрыемстваў. Яшчэ 5 працэнтаў заводы і камбінаты будуць прадаваць самі ў іншыя рэспублікі і за мяжу.

Хтосьці можа падумаць, што гэта звычайная гульня перад выбарамі,— вось вам абяцанка-цацанка, а мне аддайце галасы. Магу сведчыць, што размовы вяліся адкрыта, жорстка і з выразным чалавечым болем, з суровымі патрабаваннямі да кіраўнікоў вобласці.

«Барыс Ельцын — у адстаўку!» Быў і такі лозунг перад тэатрам у Чалябінску. Бясспрэчна, ён не Бог, не цар і не герой, ён проста моцны палітык, якому шчыра пачалі верыць людзі. Ці ж гэтага мала?!

На вуліцы Багдана Хмяльніцкага мясцовыя «дэмаросы» Вячаслаў Сазонаў, Закір Курмангалееў, Алена Удзілава разгарнулі агітацыйныя плакаты за Ельцына. Людзей каля іх не густа. «Чаму?»— пытаюся ў прахожага чалавека (ён не захацеў назваць сваё прозвішча). «Навошта марнаваць час,— адказаў ён, — нас, металургаў, агітаваць не трэба. Вунь Жырыноўскі абяцае гарэлку зрабіць таннай. Пайшоў бы ён... са сваімі фокусамі. Я гарэлку і без яго куплю. Мне і маім дзецям чалавечае жыццё патрэбна».

Чалябінск — вельмі прывабны горад, калі б не заводскі чад і смурод, не смецце на вуліцах, не злачынцы (ёсць і іншыя не...)— гэта быў бы сапраўдны дыямент не толькі Паўднёвага Урала, усёй краіны. Людзі, якія жывуць тут, не толькі працавітыя, але і высакародныя. Сваімі вушамі чуў: прынята рашэнне — усе сродкі, выручаныя ад пракату кіно пра чарнобыльскую зону, накіраваць у дапамогу чарнобыльцам. Яны імкнуцца дапамагаць нам... Такія людзі вартыя большага. І іх выбар за Ельцына пра многае гаворыць. Няхай жа першыя выбары прэзідэнта ў братняй Расіі стануць шчаслівымі.

Мікалай ГАЛКО.

Зарубежье

ТАСС • ИАН • Инфоновости • «Народная газета»

Живут же люди!

Женщины в пяти странах и территориях в среднем живут по меньшей мере 80 лет. Об этом говорится в опубликованном в штаб-квартире ООН в Нью-Йорке демографическом ежегоднике.

Долгожительницы населяют Японию, Швейцарию, Францию, Швецию и Аомынь (Макао). В целом во всех странах мира с низким уровнем смертности женщины живут дольше, чем мужчины, по меньшей мере на пять лет.

Среди населения старше 65 лет в Африке мужчин на 10 процентов меньше, чем женщин, а в Европе и Советском Союзе — соответственно на 30—60 процентов. Одна треть населения мира младше 15 лет и лишь 6 процентов—старше 65.

Самый низкий уровень детской смертности отмечен в Японии, Финляндии, Швеции, Исландии.

Шанхайский вор и... компьютер

Увы, и Китай не обошла стороной эпидемия компьютерного воровства.

В крупнейшем финансовом центре страны — Шанхае — городской суд приговорил к четырем годам тюремного заключения банковского работника. В совершенстве овладев «электронным мозгом» банка, он перевел на свой счет 10 тысяч юаней (около 2 тысяч долларов), что примерно соответствует пятилетнему жалованию среднего китайского служащего.

Это, пишет местная газета «Вэньхуэй бао», первый в Шанхае случай ограбления банка с помощью компьютера. В ходе следствия «новатор» по имени Ван Вэй полностью признал вину и вернул похищенную сумму.

(«Советская молодежь»)

Смерть в петле

«Тайм» в последнем номере, ссылаясь на сведения из пекинских источников, сообщил, что 77-летняя Цзян Цин, вдова Мао Цзэдуна и глава известной «банды четырех», в конце прошлого месяца покончила жизнь самоубийством.

Журнал пишет: предполагается, что Цзян Цин повесилась в том доме в пригороде Пекина, где жила практически под домашним арестом последние 10 лет с тех пор, как была осуждена за содействие осуществлению «культурной революции». Известно, что у нее был рак горла, и она, возможно, хотела положить конец своим страданиям, заключает «Тайм».

ФОТОГЛОБУС

Старинный замок 16-го века в городе Шверине (ФРГ) считается одним из наиболее значительных памятников истории и культуры на европейском континенте. Некогда он служил резиденцией мекленбургских великих герцогов. Грандиозное сооружение покоится на восьми тысячах дубовых свай и бесчисленных глыбах скальной породы. Заезжие туристы с интересом осматривают здесь около 30 открытых для посещения комнат, в их числе — впечатляющий тронный зал.

В замке ведутся реставрационные работы. Они продлятся, очевидно, как предполагает агентство АДН, и после 2000-го года.

Тюрьма на подряде

✦ САН-ФРАНЦИСКО. Администрация калифорнийской тюрьмы Сан-Квентин известила предпринимателей о том, что содержащиеся здесь заключенные готовы выполнять различные производственные заказы. В тюрьме имеется необходимое оборудование и рабочее помещение. Контракты выгодны и заключенным, и предпринимателям. Первые будут получать зарплату не по мизерным тюремным расценкам, а по официальным. До 20 процентов заработанных денег будут перечисляться на специальный счет, которым заключенный сможет воспользоваться после выхода из тюрьмы. Часть заработка пойдет на финансирование различных программ, облегчающих участь как самих заключенных, так и их семей.

Против такого привлечения к работе заключенных возражают профсоюзы: их руководители считают, что это отразится на уровне занятости находящихся на свободе. Но эти доводы не разубедили администрацию Сан-Квентина. Она взяла твердый курс на проведение дня «открытых дверей». Разумеется, для предпринимателей, а не заключенных.

...А табачок врозь,

или Почему не ладят чехи со словаками

Чехословацкая федерация на протяжении последнего года не раз проходила испытания на прочность. Одна за другой следуют вспышки страстей на межнациональной почве.

Корни взаимного отчуждения чехов и словаков уходят в прошлое. Их добровольное объединение в рамках единой страны в 1918 году не было союзом равных. Словакия значительно отставала в своем развитии, и потому чехи оказались в положении «старших братьев». С тех пор у них осталось чувство превосходства над словаками, а те в свою очередь склонны во всех действиях Праги искать признаки «гегемонизма».

Еще более осложнила взаимоотношения двух народов идея чехословакизма. В независимой Чехословакии, возникшей на развалинах габсбургской монархии, помимо довольно многочисленных национальных меньшинств, проживали три относительно крупных и почти равновеликих народа — чехи, словаки и немцы. Опасаясь германизации страны, президент Т. Г. Масарик пытался создать из чехов и словаков единый чехословацкий народ.

Ведущее положение чешской нации сохранилось и после февраля 1948 года, когда Чехословакия стала на социалистический путь развития. Политическая и культурная автономия словаков пробивала себе дорогу с трудом. Решающий шаг к полному равноправию чехов и словаков был сделан в 1968 году с принятием закона о федерации и созданием Словацкой социалистической республики. За двадцать последующих лет отставание от Чехии по всем основным показателям было ликвидировано.

Словацкое «экономическое чудо», однако, стало еще одним яблоком раздора в отношениях между республиками. Как считают многие чехи, ускоренное развитие Словакии было достигнуто в основном за счет перераспределения в ее пользу национального дохода.

Словаки имеют свои контраргументы. По их мнению, Чехия забирает себе выпуск конечной продукции, оставляя словакам производство сырья и полуфабрикатов.

Весьма деликатный вопрос — представительство чехов и словаков в федеральных органах. На всех уровнях поддерживается примерный паритет — если начальник чех, то зам должен быть словак. Национальное равноправие соблюдается, но при этом возникает масса проблем.

Так выглядит в общих чертах «питательная среда», на которой при определенных условиях вырастают националистические сорняки. Их появление сейчас вызвано целым комплексом экономических и политических проблем. Реформа экономики в Чехословакии идет трудно, сопровождаясь инфляцией, ростом безработицы и социальной напряженности. Особенно остро это проявляется в Словакии. По мнению ее лидеров, предложенный Прагой сценарий в недостаточной мере учитывает словацкую специфику. Реформа, автором которой является министр финансов В. Клаус, стала не только водоразделом между республиками, но и одной из главных причин раскола ведущих политических сил страны — Гражданского форума в Чехии и Общественности против насилия в Словакии.

Вокруг этого завязалась острая политическая борьба, подогреваемая не только реальными проблемами, но и партийными, личными, националистическими амбициями. Национализм стал одним из орудий этой борьбы. Под его лозунгами легко стать вождем возбужденной толпы. С другой стороны, неугодного политика, отстаивающего законные интересы своего народа, можно попытаться устранить, приклеив на него ярлык националиста и сепаратиста. Этот прием активно применялся при «свержении» словацкого премьера В. Мечиара, которого, в частности, обвиняли в том, что он хочет «оторвать Словакию от Чехии и превратить ее в еще одну советскую республику».

И в Чехии, и в Словакии мало кто верит в серьезность подобных обвинений, как и в то, что над страной нависла реальная угроза раскола. «Истинные сепаратисты», несмотря на производимый ими шум, составляют ничтожное меньшинство в обеих республиках.

Николай ГОРЛОВ.
Прага.

НАРОДНАЯ ГАЗЕТА

Очевидное—невероятное

Веками людей волновал один и тот же вопрос: кто мы, откуда и зачем приходим на Землю, в чем смысл жизни? Каждый философ считал за счастье найти ответ. С тех пор и блуждают гипотезы о бессмертии человеческой души, которая стремится к совершенству из жизни в жизнь. Давайте не торопясь обратимся к некоторым удивительным фактам...

Сегодня мы начинаем публиковать серию статей Лилии Ломсадзе, посвященных таким удивительным загадкам, как человеческая душа и человеческая жизнь.

О тайнах души человеческой

Сколько жизней впереди?

МАЛЕ́НЬКИЙ светлячок, шестилетняя Юля в семье моих знакомых напугала всех.

— Никакая я не Юля: это не мой дом, и все вы не мои, — заявила она в свой день рождения.

Бабушка решила, что ребенка просто сглазили.

— Никто меня не глазил, бабушка. Стукни меня по голове, может, я вспомню, как меня звали.

— И что ты вообще можешь помнить? — спросила мать. — Давно говорила вам: ребенок много сидит у телевизора, вот и фантазирует.

— Я помню, что танцевала. Вот так.

Она схватила накидку, завязала ее узлом на ухе и, выгнув руки, на цыпочках пошла по кругу. Гости были необычайно довольны живостью ребенка, а именинницу уложили в кровать, сунув, на всякий случай, под мышку градусник.

Через неделю все повторилось, но уже в другом варианте.

Встав на подоконник, девочка наблюдала похоронную процессию во дворе.

— Бабушка, а почему они плачут? Дядя этот родится опять.

— Он умер, и это большое горе, он никогда уже не родится, Юленька.

— Я точно знаю, что ты тоже родишься, бабушка.

— Ох, твои бы слова да Богу в уши, внучка! — невольно согласилась бабушка, но, бросив взгляд на книгу К. Чуковского «От двух до пяти», пошутила:

— К сожалению, я умру, меня закопают, глубоко закопают и тогда ты, наконец, будешь крутить мою швейную машинку!

Шутка оказалась неудачной. Юля плакала до истерики, доказывая обратное. И тогда на семейном совете решили показать ребенка психиатру. Тот лишь мягко улыбнулся, сказал, что ребенок здоров, с психикой у него все в порядке, а история медицины хранит немало случаев, когда дети говорят о своем прошлом и даже узнают его. Но в последние годы таких детей стало что-то многовато.

За границей, в США, Англии, Польше проводили социологические исследования на сей счет, и данные их свидетельствуют, что 75 процентов опрошенных испытывали в детстве и в жизни взрослой чувство однажды виденного. То самое, о котором образно написал Вальтер Скотт: «Меня часто преследует странное чувство, которое я назвал бы ощущением предыдущего существования: все, что происходило, было уже не в первый раз, хотя точно знаю, что ничего подобного я еще не делал». Молодой Лев Толстой, впервые сев на верховую лошадь, вдруг вспомнил, что он уже однажды падал с нее, перелетев через голову коня. Но тут же спохватился — этого не могло быть, я вижу скакуна первый раз. Гете, попав в Друзенгейм, вдруг увидел себя как бы со стороны, в другом костюме. Ему были знакомы все улицы и дома, и он не нуждался в провожатых. Через восемь лет он поехал в этот город и те же ощущения пережил опять. Тогда и записал в своем дневнике: «жизнь — это череда воплощенных и развоплощенных состояний». И, словно, прочитав его мысли, Гейне, слагая «Северное море», оставил строки: «кто знает, в теле какого портного сейчас находится душа Платона; в теле какого школьного учителя — душа Цезаря? Может, Пифагор сейчас бедный ученик, который провалился на экзамене потому, что не смог доказать теорему Пифагора»...

Тайна рождения занимает умы великих тысячелетия и попрежнему остается тайной. Философ древности Гераклит считал, что сила мышления находится вне тела. Современный белорусский философ А. К. Манеев пришел к выводу: все, что переживает человек, что мыслит, хранится в пространстве в виде своеобразных голограмм. И фиксируется биополем. Поэтому нетрудно при желании заглянуть в архивное клише, ведь в природе все подчиняется закону возрождения. Почему не допустить мысль, что и человек приходит на Землю не один раз? Во всяком случае, множество великих ее допускали. Так разве сегодня мы открываем Америку? Раньше, лет сто назад, и в России подобные рассуждения не были редкостью. Надо отдать должное, мозг тогда не обрабатывали идеологией, утверждениями, что жизнь одна, спешите, а то останетесь ни с чем, хватайте себе побольше. Несмотря на трудности и бедность, люди были более духовны. Вот сообщение врача, для которого рассказ пациентки, ее мужа и сына не вызвал удивления.

Помещица, проживавшая в имении в Псковской губернии, поехала навестить знакомых в дальнее поместье. Они выехали утром, рассчитывая к вечеру быть на месте. Но после полудня поднялась вьюга, снег повалил хлопьями, дорогу мгновенно замело. Пурга почти занесла возок и лошадей, стало темнеть. И муж решил довериться чутью умных животных. Они повели ноздрями и прибавили ходу. Через час послышался собачий лай, замелькали редкие огоньки, лошади уперлись в каменную ограду большой усадьбы. Вышел сторож, назвал фамилию владельца, но огорчил путников фразой, что барин в отъезде за границей. Дворецкий, видя, что ночь на дворе, предложил семье переночевать в усадьбе. Помещица вышла из возка, но, увидев дом в тусклом освещении фонарей, в ужасе закричала: «Нога моя не переступит порога! Это страшный дом, я жила здесь и была так несчастна!» Муж и сын попробовали ее успокоить, стали объяснять, что усадьба находится в противоположном направлении, никто из них никогда не бывал в этих местах, что ей, переутомившейся в дороге, что-то показалось. Но женщина сказала: я докажу вам, что права. Она описала расположение комнат, обстановку и попросила войти в круглую, красную гостиную.

— Над столом, стоящим у стены, вы увидите большой женский портрет. Я в белом платье, с цветами в руках. Поверьте, я жила здесь в прежней жизни и несчастья преследовали меня в этом доме по пятам!

Муж и сын пошли в сопровождении дворецкого проверить сказанное и вышли глубоко потрясенные — все соответствовало действительности. Накормив лошадей, они тронулись в обратный путь, подальше от злополучного дома, тем более, что небо стало звездным, пурга утихла, а луна освещала дорогу. Боясь, что нервное потрясение скажется на здоровье жены, муж пригласил врача. Тот выслушал рассказ спокойно: «Если бы вы знали, батенька, сколько подобных историй я слышу от маленьких детей, от людей в бреду. Не счесть! Но наука еще слаба это объяснить».

К сожалению, вопрос бессмертия столетие не занимал умы наших академиков. Духовный опыт, накопленный человечеством, волнует немногих, потому и слово «духовный» исчезло из нашего словаря. Философская концепция Гомера и Платона даже мешала жить имеющим хватательные рефлексы. Ведь, судя по ней, в жизнь вернешься опять и за все несделанное, за сотворенное худо расплатишься. Но великие идеи переживают суету и злобу и с новой силой вспыхивают опять, доказывая тем самым, что глобальность и свет их не в состоянии измерить несовершенный мозг. В наши дни с лихорадочной поспешностью ученые стали собирать материалы-воспоминания людей о своих предшествующих жизнях.

Не будем брать известные, ставшие уже хрестоматийными. Но в некоторые заглянем, чтобы понять: человек — это целый мир. Восьмилетняя дочь мануфактурного торговца в Дели с четырех лет рассказывала о своей прошлой жизни. Близкие не обращали на это никакого внимания: мало ли что говорят дети, они и одни играют, будто в комнате полно сверстников. Командуют, подсказывают кому-то: толкай левее, тяни на себя! Любопытствующие родители, приоткрыв дверь, удивляются: с кем так увлеченно играет их ребенок, если никого рядом нет? Но расспросите осторожно ребятишек — и получите ответ, который смутит ваше сознание. К сожалению, никого рассказы девочки по имени Шанти не смущали. Но когда она пошла в школу, ими заинтересовался директор, чтобы проверить некоторые данные. Девочка сказала, что умерла после родов, когда ее сыну было всего десять дней. Назвала имя мужа, описала прежний дом в Муттре, а не в Дели, и даже упомянула одну деталь — в углу она закопала 100 рупий, как бы в дар богине, которой она долго молилась и просила послать ей ребенка. Страдала из-за того, что не вынашивала детей. Директор все подробно записал и отправил письмо в Муттру, чтобы бывший муж Шанти приехал в Дели. Каково же было удивление всех, когда потрясенный вдовец, все еще оплакивающий свою жену, приехал с мальчиком, которому уже исполнилось 11 лет. Шанти не сводила с него глаз, плакала от счастья, что видит их. Конечно, глядя на восьмилетнюю девочку, трудно было узнать в ней ушедшую жену, но она рассказывала такие подробности совместной жизни, что все сомнения мужчины рассеялись. Он спросил: ты помнишь, как тебя звали?

— Луджи, — сказала она, и это была святая правда. Стоило им уехать, как Шанти затосковала. Она стала просить всех отвезти ее в Муттра, пообещав, что она только одним глазком посмотрит на город, свой дом, побывает у прежних родственников и вернется. Желание было так велико, что решили его исполнить.

Лилия ЛОМСАДЗЕ.

(Продолжение следует).

Театр

12—13 ИЮНЯ
Начало в 19.00

ТЕАТР ОПЕРЫ И БАЛЕТА
«Лебединое озеро». Завтра — **«Бал-маскарад»**.

ТЕАТР МУЗЫКАЛЬНОЙ КОМЕДИИ
«Принцесса цирка». Завтра — **«Ночь в Венеции»**.

БЕЛГОСФИЛАРМОНИЯ
(концертный зал)
ПОЕТ Е. КАМБУРОВА. В концерте принимают участие **О. Синкин** (фортепиано) и **А. Виницкий** (гитара). **«Я ВОЗВРАЩАЮСЬ К ВАМ, МОИ ДРУЗЬЯ...»** (песни 60-х дов).

Программа телепередач

Среда, 12 июня

Программа БТ

8.30. Утро республики.
8.45. Незабываемое. «Свидетель» 2-я серия.
10.00. Лира.
16.30. Мультфильмы.
17.15. Для детей. «Метелыч и Бантик». Спектакль.
18.00. «Крымский сезон». Док. фильм.
18.30. Собеседник.
19.00. Панорама.
19.30. Наш комментарий.
19.35. Противостояние. Аэропорт «Минск-2».
20.20. От сердца к сердцу. Встреча с канадскими бизнесменами.
20.45. Колыбельная.
21.00. Док. фильмы.
21.40. Реклама.
21.45. На сессии Верховного Совета БССР.

Первая общесоюзная программа

12.00. ТСН.
12.15. «Певучая Россия». 2-я серия.
13.30. Мультфильм.
13.40. Творчество народов мира.
14.10. «Я вижу эту степь заснеженной». О малоизвестной странице истории Сталинградской битвы.
15.00. ТСН.
15.15. «Исполнение желаний».
16.45. «Защитник Седов». Худ. фильм.
17.30. «Но под одной бедою сплотится наша Русь...» О возрождении нравственности и культуры.
18.45. Концерт государственного ансамбля танца Сибири.
19.50. «Плач перепелки». 3-я серия.
21.00. Время.
21.45. «Раз на раз не приходится». Худ. фильм.
23.00. Кинопанорама.
0.30. ТСН.
0.50. Оперетта, оперетта. «Любовь и фантазия».
1.50. «Плач перепелки». 3-я серия.

Вторая общесоюзная программа

8.00. Гимнастика.
8.20. А. Карманов. «Поэма Победы».
17.00. Вести.
17.05. Угол «Правды» и Ямского поля.
17.50. Никитский хор.
19.00. Мультфильмы.
19.30. Л. Бетховен. Симфония № 1.
20.00. Вести.
20.15. Спокойной ночи, малыши!
20.30. Х летняя Спартакиада народов СССР. Плавание.
21.00. Время.
21.45. «Нить Ариадны» Док. фильм.
22.00. Колокола России.
23.00. Вести.
23.15. Колокола России.
24.00. «Первая любовь». Худ. фильм.

Пра чарнобыльскую катастрофу

Нядаўна ў Парыжы адбылася асамблея дэлегатаў міжнароднай арганізацыі літаратараў, якія ўваходзяць у ПЭН-клуб.

Удзельнікі асамблеі па ініцыятыве беларускага нацыянальнага ПЭН-цэнтра прынялі рэзалюцыю «Міжнародная салідарнасць з ахвярамі аварыі на Чарнобыльскай атамнай электрастанцыі». Рэзалюцыя заклікае ўсе «нацыянальныя ПЭН-цэнтры свету і майстроў-літаратараў, якія прадстаўляюць сапраўдную нацыянальную літаратуру і культурную самабытнасць, прыцягнуць увагу сваіх чытачоў і прыхільнікаў да чарнобыльскай бяды, каб сумеснымі намаганнямі садзейнічаць аслабленню яе вынікаў і рабіць усё, каб пакласці канец узаконенай цэнзуры, звязанай з ядзернай энергетыкай».

Валянціна АКСАК

ПОГОДА

Сегодня днем по республике ожидается облачная с прояснением погода, преимущественно без осадков, температура воздуха от 17 до 22 градусов тепла.

В Минске от 19 до 21 градуса выше нуля, без осадков.

Астрономический календарь — 12.06.

ВОСХОД И ЗАХОД СОЛНЦА: Минск—4.37, 21.40; Витебск — 4.19, 21.39; Могилев — 4.27, 21.30; Гомель — 4.33, 21.19; Гродно—4.54, 21.55; Брест — 5.04, 21.45.

□ *ДОЛГОТА ДНЯ В МИНСКЕ — 17 часов 03 минуты.*

◆ *НОВОЛУНИЕ — 16 ч. 07 мин.*

Кино

12 июня

Справочная киносети — 20-90-90.

«МОСКВА»: предсеансовый зал: развлекательная программа **«Тайм-аут»** (**«Шпионские страсти»**, **«Лицедеи»**). **«Очарованный странник»** (1,5 с.) — 10.00. **«Дикарь»** (п) — 12.00, 14.00, 16.00 (л), 18.00, 20.00, 22.00 (ночной сеанс). Видеозал: **«Самые сумасшедшие в мире пилоты»** — 16.45, 18.45, 20.30.

«ОКТЯБРЬ»: **«Дикарь»** (п) — 10.00, 14.20, 16.30, 21.00. **«Очарованный странник»** (1,5 с.) — 12.10 (л), 18.50. Киновидеокафе: **«Дыхание смерти»**** — 19.05, 21.20.

«АВРОРА»: **«Принц-привидение»*** — 9.50, 14.30. **«Два богатыря» и др. мультфильмы*** — 11.30, 13.00. **«Генералы песчаных карьеров»** — 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 (удл.), 21.30. **«Рыночная площадь»** (2 с.) — 10.30, 16.00. **«Бабник»** — 14.00, 19.30, 21.10. **«Савой»** — 16.30. **«Очарованный странник»** (1,5 с.) —18.10 (л), 20.30.

«БЕРЕСТЬЕ»: **«Приключения бельчонка Микки»*** — 10.30. **«Ловушка для кошек»*** —14.30. **«Имитатор»** (п) — 10.00, 14.00, 18.00. **«Генералы песчаных карьеров»** — 12.00, 16.00, 19.00, 20.00, 21.50. **«Горячая каша»** — 12.30. **«Захочу — полюблю»** (к/пр.) — 16.30, 21.00.

«ВИЛЬНЮС»: **«Лиловый шар»*** — 10.00. **«Дикарь»** (п) — 11.50 (л), 16.00, 20.00, 21.50. **«Никогда не говори «никогда»** (2 с.) — 13.40, 17.50.

«ДРУЖБА»: **«Хищник»** (п) — 10.00, 11.50, 16.00, 18.00, 20.00, 22.00 (ночной сеанс). **«Захочу—полюблю»** — 13.50 (удл., л). Видеозал: **«Поднявшиеся из ада»**** — 16.45, 20.15. **«Они живы»** (2 с.)—15.00, 18.30.

«ПАРТИЗАН»: **«Коммандос»** (2 с.) — 13.50, 18.30. **«Фантомас против Скотланд-Ярда»** — 10.00 12.00 (л), 16.40, 21.20.

«ПОБЕДА»: **«Бригада криминальной полиции»** — 10.00, 12.00, 16.00, 18.00, 21.40. **«Униженные и оскорбленные»** — 14.00 (л), 19.50. Летний зал: **«Ну, погоди!»*** — 14.00. **«Обреченный на одиночество»** — 16.00, 17.50, 19.40. Видеозал: **«Обнаженное оружие»** — 11.00, 14.20, 17.50, 21.10. **«Отель «Цветок страсти»**** — 12.40, 16.10, 19.30. Видеосалон, видеокафе: музыкально - развлекательная программа. **«Собачья работа»** — 11.10, 15.50, 20.40. Музыкально-развлекательная программа. **«Мститель-2»** — 13.30, 18.10.

«САЛЮТ»: **«Властелин времени»*** — 10.00. **«Смерть в кино»** — 21.50. **«Дикарь»** (п) — 12.00, 14.00 (л), 16.00, 18.00, 20.00.

«СОВРЕМЕННИК»: **«Голубой гром»** (п) — 14.10 (л), 18.40, 20.20, 22.00 (ночной сеанс). **«Такие разные братья»** (2 с.) — 16.00.

«КИЕВ»: **«Осенний подарок фей»*** — 10.00. **«Повесть непогашенной луны»*** — 14.00 (л). **«Бригада криминальной полиции»**—11.40, 17.50, 19.45. **«Фантомас разбушевался»** — 16.00, 21.40.

«ПИОНЕР»: **«Квартира из сыра» и др. мультфильмы*** — 10.00. **«Принц-привидение»*** — 11.20, 13.00. **«Мой друг Мэк и я»** — 14.40, 18.40, 20.40. **«Неизвестные страницы из жизни разведчика»** — 16.40. Видеозал: **«Том и Джерри»*** — 10.00, 11.20. **«Подземка»**—14.10, 17.30, 20.50. **«Охотники за монстрами»** — 12.40, 16.00, 19.20.

«МИР»: **«На златом крыльце сидели...»** (стерео»)—14.30. **«Коммандос»** (2 с.) — 10.30, 13.20, 18.00, 21.00. **«Такие разные братья»** (2 с.) — 11.40, 16.00, 19.00. **«Оскар»** — 10.00, 16.20 (л), 22.00 (ночной сеанс). Видеозал: **«Дыхание смерти»**** — 12.00, 15.10, 18.20, 21.30. **«Знахарь-чудотворец»****—10.20, 13.30, 16.40, 19.50.

«ЭЛЕКТРОН»: **«Моя собачья жизнь»*** — 10.00, 15.00. **«Лесная сказка» и др. мультфильмы*** — 12.00, 13.30. **«Пегий пес, бегущий краем моря»** (2 с.) — 10.10. **«Генералы песчаных карьеров»** — 12.40, 16.40, 18.40, 19.40. **«Налево от лифта»**—14.40, 16.20 (л), 18.00, 20.40, 21.30. Видеозал: **«Да здравствует жизнь»** — 10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 20.00.

«КОМСОМОЛЕЦ»: **«Принцесса с Луны»** (1,5 с.)* — 10.30. **«Секретный указ императора»** (п)— 12.30, 14.20, 16.10, 18.00. **«Имитатор»** (п) — 11.00, 17.00, 19.00, 20.50. **«Отпетые мошенники»** (1,5 с.) — 13.00, 20.00.

** — только для взрослых.
(л) — льготный сеанс.
* — для детей.

НАРОДНАЯ ГАЗЕТА

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў, цытат, эканамічных даных, асабістых імён, геаграфічных назваў і іншай інфармацыі, а таксама за тое, калі ў матэрыялах змешчаны даныя, якія не падлягаюць адкрытай публікацыі.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.

Лісты чытачоў друкуюцца на мове арыгіналаў.

Рэдакцыя «НАРОДНАЙ ГАЗЕТЫ» прымае заказы на змяшчэнне аб'яў, рэкламы. Даведкі часова па тэлефоне 29-66-59.

АДРАС РЭДАКЦЫІ: 220010, Мінск, Дом урада, пакой 369, тэл. 29-65-50.

ІНДЕКС 63868.
Выходит ежедневно, кроме воскресенья и понедельника, 250 раз в году.
Тираж 300 тыс. экз.
Подписана в печать в 19.10.
Отпечатана в ордена Трудового Красного Знамени типографии издательства ЦК КПБ.
Способ печати — офсетный, формат А—2.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Галоўны рэдактар
Іосіф СЯРЭДЗІЧ.